

У Києві відкрито пам'ятник видатному режисерові, теоретику театру, актору, педагогу, драматургу і перекладачу Лесю Курбасу.

Фото Анатолія МИХАЙЛОВА (Укрінформ).

ЦЬОГО ДНЯ

■ 1777 р. Не стало Максима Березовського, композитора та співака. ■ 1805 р. Народився датський казкар Ганс Крістіан Андерсен. Нині його день народження відзначається як Міжнародний день дитячої книги. ■ 1866 р. Вийшов останній номер українського тижневика «Русалка», що видавався у Львові. ■ 1905 р. У Києві народився Сергій (Серж) Лифар, танцівник і балетмейстер світової слави. ■ 1918 р. В УНР обрано склад Генерального та Апеляційного судів. ■ 1931 р. У Сімферополі засновано Кримський медінститут.

Підстав для визнання виборів недійсними немає

На першій після виборів і останній за третє скликання погоджувальній раді були присутні далеко не всі лідери депутатських фракцій. Як пожартував Віктор Пинзеник, дехто «п'є чарку, а дехто чекає остаточних результатів». Представник комуністів Валентин Матвеев запропонував провести наступного четверга спеціальне

засідання парламенту, присвячене підсумкам виборчої кампанії. І заслухати на ньому главу ЦВК М. Рябця, голову тимчасової слідчої комісії ВР із контролю за дотриманням виборчого законодавства Олександра Єльяшкевича. Однак ця пропозиція не здобула підтримки у більшості депутатів. (Закінчення на 2-й стор.).

Змова чи погане планування?

Парламентські вибори в Україні наближаються до міжнародних стандартів, проте істотні недоліки такі є. Такий висновок було оприлюднено вчора міжнародною місією спостерігачів за виборами, що об'єднала представників Парламентських асамблей ОБСЄ та Ради Європи, Європейського парламенту і Бюро демократичних інституцій та прав людини ОБСЄ (БДПІЛ). У день голосування спостерігачі відвідали 1500 виборчих дільниць. Їх безмежно вразило те, що коїлося на більшості з них: довгезелні черги, непристосованість приміщень, недостатня кількість штату.

(Закінчення на 11-й стор.).

Закон України «Про внесення змін до деяких законів України щодо державного регулювання виробництва і обігу спирту етилового, коньячного і плодового, алкогольних напоїв та тютюнових виробів»

У ЦВК БЮЛЕТЕНІ СПРИЙМАЮТЬ ЯК СВЯТЕ ПИСЬМО.

ХОЧА ХІД ВИБОРІВ НЕ ЗОВСІМ ВПISУВАВСЯ У БІБЛІЙНІ КАНОНИ

За станом на 15.30 у понеділок Центральна виборча комісія опрацювала 65,07 відсотка виборчих бюлетенів. Згідно з повнішими даними на перше місце вийшов блок Віктора Ющенка «Наша Україна», який протягом ночі відставав на кілька сотих відсотка від Компартії. Отже, «Наша Україна» набрала 22,27% голосів, КПУ — 20,21%, блок «За єдину Україну!» — 13,29, Соцпартія — 7,44, «Блок Юлії Тимошенко» — 6,6%, СДПУ(о) — 6,04%.

(Закінчення на 2-й стор.).

Фото Олександра КЛИМЕНКА і Сергія КОВАЛЬЧУКА.

! У номер

ЗМІ були упередженими

Якщо виходити зі стандартів Ради Європи та українського законодавства, то ЗМІ не забезпечили виборцям доступ до неупередженої та збалансованої інформації про партії та блоки, які брали участь у виборах. Такого висновку дійшли фахівці Європейського інституту ЗМІ (ЄІЗМІ) після проведення моніторингу висвітлення українськими медіа передвиборної кампанії. Мало того, учасник цього проекту політичний журналіст, професор Айвор Габер заявив: за час проведення моніторингу (з 10 по 31 березня) висвітлення подій на каналах УТ-1, «Інтер», «ІСТV» та «Студія 1+1» було упередженим, позитивно висвітлювалися лише блок «За єдину Україну!» та «Соціал-демократична партія (об'єднана)», негативно — опозиційні партії. Друковані ЗМІ, наголосив Айвор Габер, теж виявилися упередженими: межа між редакторським коментарем та безпосередньо новиною була розмитою.

Серед особливо упереджених ЗМІ вже вкотре опинився державний канал УТ-1, який вчетверте під час виборчої кампанії не зміг зайняти нейтральну позицію. (Закінчення на 11-й стор.).

«Ми всі — бліді й без зайвої ваги»

2

Було твоє — стане моє...

12

Програти українцям — не соромно

13

Медицина — справа сімейна

Уже нинішнього року на Запоріжжі плановано відкрити 43 амбулаторії сімейного лікаря. Першим етапом реалізації цього пілотно-го проекту стало відкриття таких амбулаторій в шести селах Михайлівського району. — Ви перші в Україні переходите на систему обслуговування населення за принципом сімейної медицини, — зазначив голова облдержадміністрації Євген Карташов, вручаючи лікарям цих сіл ключі від новеньких «Таврій», повідомляє наш власний кореспондент Олександр АБЛІЦОВ.

Скарб зі «Сліпого колодязя»

Найбільший скарб старовинних срібних і золотих монет, знайдених за всі часи на території Криму, передано на зберігання в Республіканський краєзнавчий музей. Сенсаційну знахідку пощастило відкрити науковому співробітникові Кримської філії Інституту археології України Вадиму Майку під час охоронних розкопів досі малодослідженого «Сліпого колодязя» біля воріт середньовічного печерного міста Чафут-кале під Бахчисараєм.

Усе було точнісінько так, як у казках про фантастичні скарби чи снах скарбошукачів: скарб із чотирьох тисяч двохсот шістдесяти п'яти срібних і тридцяти золотих монет зберігався у звичайнісінькому глиняному горщику завбільшки з чималу макітру. Серед монет так званого генуезько-татарського карбування, які орієнтовно дату-

ються початком XV століття, є й надзвичайно рідкісні старовинні гроші різних епох.

Передбачається, що унікальний за багатством скарб буде експонатом «золотої комори» музеїв півострова, яку нарешті зможуть побачити відвідувачі постійно діючої виставки «Дорогоцінності Криму», відкритої при Кримському республіканському та Ялтинському державному об'єднаному історико-літературному музеях. Їх працівники сподіваються, що експозиція унікальних скарбів усіх часів і народів Криму стане не лише цьоголітньою сенсацією сонячного півострова, а й, за попередніми підрахунками, зможе приносити щорік до двох мільйонів доларів прибутку, повідомляє наш власний кореспондент Віктор ХОМЕНКО.

P.S.

Російські політопологи пророкують Україні нестабільність

Переможе здоровий глузд

Таку думку висловив Президент України Леонід Кучма після голосування на виборчій дільниці №7, яка розмістилася у столичній школі на вулиці Десятинній. Відповідаючи на запитання журналістів, глава держави наголосив, що не міняв своєї декларованої раніше позиції і віддав свій голос за виборчий блок «За єдину Україну!».

Леонід Кучма вважає: від результатів виборів залежить майбутнє України, вибір шля-

ху її подальшого розвитку. «Якщо розклад сил у парламенті буде такий самий, як нині, то ми й надалі тупцюватимемо на місці», — наголосив глава держави. Президент України також зазначив, що склад парламенту третього скликання був центром нестабільності у країні. І він не хотів би, аби подібний розклад політичних сил зберігся у новому складі Верховної Ради. Проте «це вибір не мій, а народу України», — підкреслив Леонід Кучма.

Він погодився з думкою журналістів про те, що нинішні парламентські вибори — репетиція майбутніх президентських перегонів. Водночас Леонід Кучма заявив, що добровільно йти у відставку він не збирається, як і не очікує початку процедури імпічменту від нового складу депутатського корпусу. Президент України категорично наголосив на тому, що Україна не продавала зброю Іракові і закликав припинити політичні ігрища навколо нашої держави, оскільки вони завдають величезної шкоди.

Володимир КОРОЛЮК.
Фото Олександра КЛИМЕНКА.

Зміни — у трьох округах

Чернігівські виборці, яких за попередніми оперативними даними налічувалося 990199, досить активно взяли участь у виборах. Відсоток тих, хто проголосував, становить 73,6. За ранковою інформацією, яка ще може змінитися (досить повільно підбивають підсумки голосування на виборчих дільницях Чернігова, Прилук, Ніжина), в області впевнено подолали чотиривідсотковий бар'єр блок «Наша Україна» (25%), КПУ, СПУ, «За єдину Україну!», блок Ю. Тимошенко.

На виборчих дільницях шести виборчих округів Придесення в голосуванні за кандидатів у народні депутати України найбільше голосів віддано за Федора Шпига (№210), Івана Плюща (№209), Олега Петрова (№211), Олександра Волкова (№208), Владислава Атрошенка (№207). Отже, схоже, у трьох округах, зокрема 206, 207 та 209, чернігівці змінили народних депутатів.

Сергій ПАВЛЕНКО.
Чернігів.

Півторамісячної спікеріади не буде

Голова Верховної Ради Іван Плющ з'явився на виборчій дільниці о 14-й годині. Невідкладні службові справи у Верховній Раді затримали Івана Степановича.

Вкинувши бюлетені в урну, Голова ВР сказав журналістам, що він радий з такого широкого вибору, який мають громадяни України. Але, з другого боку, коли вчитуєшся у партійний список, думаєш, скільки затрачено коштів, енергії і часу. «Якщо вірити соціологам, а не вірити їм підстав немає, — зазначив Іван Плющ, — до Верховної Ради пройдуть шість—сім партій.

Думки свої не міняю, а переконаний, що наступний парламент буде представлений такими політичними силами, які зможуть знайти між собою порозуміння, створять парламентську більшість і не будуть займатися півторамісячної спікеріадою.

На столичній виборчій дільниці № 59 з десятої ранку вже проголосували экс-президент Леонід Кравчук, віце-прем'єр Володимир Семиноженко, народний депутат Віктор Пинзеник.

Анатолій КАРАСЬ.
Фото Сергія КОВАЛЬЧУКА.

У ЦВК бюлетені сприймають як Святе Письмо...

(Початок на 1-й стор.).

Не подолали, принаймні поки що, чотиривідсоткового бар'єра «Блок Наталії Вітренко» і об'єднання «Жінки за майбутнє».

До речі, паралельний підрахунок голосів, що його проводить блок «Наша Україна», показує: після обробки 13 відсотків бюлетенів блок Віктора Юшенка набирає 27,06% голосів, а блок «За єдину Україну!» — 7,55%.

Те, що безперечними фаворитами виборів-2002 є блок «Наша Україна» і Компартія, ще до оприлюднення даних у ЦВК підтвердили соціологічні опитування виборців 31 березня. Дані двох паралельних опитувань на виході з виборчих дільниць дали приблизно рівні результати. За даними Українського інституту соціологічних досліджень та Українського центру політичного менеджменту, «Наша Україна» претендувала на 24,1%, а КПУ — на 22,1% голосів. Далі йшов блок «За єдину Україну!» — 10,4%, СДПУ(о) — 8,4%, БЮТ — 7,8%, СПУ — 5%. Опитування Київського міжнародного інституту соціології, фірми «Соціс» та фонду «Демократичні ініціативи» показало, що блок «Наша Україна» набирає 25%, Компартія — 20,5%, блок «За ЄдУ!» — 10,6%, «Блок Юлії Тимошенко» — 7,9%, СДПУ(о) — 7,1%, Соцпартія — 6,1 відсотка.

А от офіційних даних про результати голосування ще доведеться почекаати. Голова ЦВК Михайло Рябець пояснює повільну процедуру підрахунку голосів її складністю. «Якщо прочитати статтю 34 закону про вибори народних депутатів, де йдеться про те, як підбиваються підсумки голосування, то, слава Богу, що ми хоча б так отримуємо дані», — зазначив М. Рябець. Він нагадав, що за процедурою один із членів виборчого зачитує вголос кожний бюлетень, як Біблію, а решта дивиться на нього.

Утім, якби голосування відбувалося так, як у 158-му сумському мажоритарному окрузі, де розташоване СІ-30, то рахувати було б легко — там з усього спецконтингенту 986 виборців віддали свої голоси «За ЄдУ!» і лише 18 — за «Нашу Україну». Крім того, за словами Романа Безсмертного, уже виявлено 200 бюлетенів, у яких проти «Нашої України» стояв штамп «вибув».

А ось як голосували ті, хто «вибув» за кордон. Коли матеріал готувався до друку, надійшла інформація із 9 дільниць, розміщених за кордоном. Там «За ЄдУ!» проголосували 42,3% виборців, за блок «Наша Україна» — 14,6%, за Компартію — 6,53%, за «Блок Юлії Тимошенко» — 6,65%, за «Єдність» — 4,27%, за СДПУ(о) —

3,15%. А явка закордонних виборців становила лише 46 відсотків.

Відразу після оприлюднення перших результатів голосування лідери партій і блоків почали їх коментувати. Віктор Ющенко заявив, що нарешті перемогли демократичні сили, незважаючи на те, як проходили ці вибори і як підраховували голоси. Лідер «Нашої України» провів понад 120 мітингів і виступів перед людьми в усіх регіонах і «бачив очі, заради яких варто було боротися». Тепер цю боротьбу він і його команда продовжуватимуть у стінах парламенту. Уже 4 квітня має відбутися політрада блоку, під час якої буде обговорено тактику формування фракції та вироблення своєї позиції у парламенті. В. Ющенко заявив, що блок не піде на союз із СДПУ(о), а стосовно інших політичних сил, то це питання переговорів. Проте ці переговори вестимуться лише з тими силами, які хочуть бачити українську державу незалежною, а її економіку прозорою та ефективною, із силами, які хочуть бачити українську владу чесною. Себто з тими силами, для яких «Україна — понад усе». За цим принципом і має формуватися парламентська більшість.

Лідер Компартії Петро Симоненко, коментуючи конфігурацію майбутнього парламенту, заявив, що КПУ йтиме лише на ситуативне блокування з іншими силами, але категорично відмовив у зближенні «олігархічним силам». До речі, Компартія обіцяє бути послідовною у питанні голосування за імпічмент Президентові Л. Кучмі. Комуністи не виключають, що до їх рішення ініціювати імпічмент ситуативно приєднаються «Блок Юлії Тимошенко» і «Наша Україна».

А ось лідер блоку «За єдину Україну!» Володимир Литвин увечері 31 березня запевнив журналістів, що його соратники співпрацюватимуть у парламенті з так званими антипрезидентськими силами, бо сподіваються, що

ті змінять свою тактику після одержання депутатських мандатів. На думку глави АП, ці партії використовували антипрезидентські гасла для перемоги на виборах. Але не завжди можна педалювати на цю тему, треба мати конструктив.

Лідер соціалістів Олександр Мороз вважає, що парламентська більшість у новому парламенті не може формуватися за принципом: ліва — права. «Тут більшість має бути тільки прагматичною, за принципом — ви за рух України до кримінальної диктатури чи за рух до демократії?» На думку голови СПУ, рушійною силою другого шляху є ідея імпічменту Президенту. Це — одна з форм консолідації груп парламенту. Соціалісти припускають коаліцію з блоками Юшенка і Тимошенко, якщо вони мають плани такої консолідації.

Голова виборчого штабу БЮТу Олександр Турчинов оптимістично вважає ймовірним формування у новому парламенті більшості на основі демократичних опозиційних сил. До них він зараховує, крім власного блоку, представників «Нашої України» і Соцпартії Олександра Мороза. Олександр Турчинов впевнений, що блок Віктора Юшенка погодиться на створення більшості опозиційних сил. Адже, за його словами, якщо пропрезидентські партії і блоки наберуть разом з мажоритарниками 70 відсотків, «вони можуть сформувати більшість і без «Нашої України». І усвідомлення цього факту змусить однодумців Віктора Юшенка створити більшість із опозиційними силами. Лідер блоку Юлія Тимошенко вже цими днями почне переговори з членами «Нашої України» про можливість створення у парламенті такої більшості.

Увечері в неділю представник СДПУ(о) Леонід Кравчук також приділив багато уваги майбутній ситуації. А саме президентським виборам. Перемога на них, за припущенням екс-президента, визначатиметься «боротьбою між донецькою і київськими групами».

Окрім підбиття підсумків виборів, сьогодні чимало спостерігачів оприлюднюють свої враження від самої передвиборчої кампанії. Зокрема, Європейський інститут засобів масової інформації зазначає, що українські ЗМІ не забезпечили кандидатам рівного доступу, а «висвітлення подій на каналах УТ-1, «Інтер», ICTV, студії «1+1» було упередженим, позитивно висвітлювався блок «За ЄдУ!» та СДПУ(о), а опозиційні блоки — негативно».

У наступних публікаціях ми продовжимо підбивати й аналізувати підсумки виборів.

Людмила КОХАНЕЦЬ,
Сергій ЛАВРЕНЮК.
Фото УНІАН.

Підстав для визнання виборів недійсними немає

(Початок на 1-й стор.).

Вирішено, що останнє пленарне засідання Верховної Ради України третього скликання відбудеться у четвер, 4 квітня. На це засідання буде запрошено весь склад Кабінету Міністрів на чолі з прем'єром, голів Конституційного, Верховного судів, Рахункової палати, Уповноваженого з прав людини, дипломатичний корпус. Без ранкової розминки у парламенті з доповіддю виступить Голова Верховної Ради України Іван Плющ. У ній глава парламенту підіє підсумки роботи 9-ї сесії та Верховної Ради третього скликання загалом. Після цього відбудеться покладання квітів до Монумен-та Незалежності України. Депутати третього скликання сфотографуються на пам'ять на вулиці. 9-ту сесію Верховної Ради буде закрито, а парламент третього скликання продовжить роботу до першого дня засідань ВР наступного скликання. Відповідно до виборчого закону, протягом 15 днів ЦВК має оприлюднити офіційні результати виборів, а впродовж п'яти наступних днів їх опублікувати. Отже, перше засідання Верховної Ради четвертого скликання відбудеться, найпевніше, у першій половині травня.

Заступник Голови Верховної Ради Степан Гавриш відзначив, що на виборах високий рейтинг здобули опозиційні сили. «Це засвідчує абсолютно нову конфігурацію життя українського парламенту четвертого скликання і нові підходи до організації парламентської влади», — сказав Степан Гавриш. На його переконання, «ми матимемо такий підхід до організації парламентської влади, який ще не бачили в Україні».

Депутати, звісно, активно коментували попередні результати виборів. Голова Верховної Ради України Іван Плющ зазначив, що тенденція і динаміка парламентських виборів збігається з багатьма урівноваженими прогнозами, що у парламенті буде такий розклад політичних сил, з якими можна формувати працюючу парламентську більшість. Іван Плющ заявив: підстав для визнання виборів недійсними немає. Це не передбачено законом, і ні в кого нема таких повноважень. Тому, наголосив глава парламенту, вибори відбулися. «Якщо хтось думає, що через півроку можна буде починати інші вибори, якщо він знайде 300 мільйонів гривень і переконаний, що через півроку буде інший розклад політичних сил, то він глибоко помиляється», — сказав Іван Плющ. В інтерв'ю журналістам він відзначив, що до оприлюднення офіційних результатів виборів зарано говорити про процес формування нового складу майбутньої Верховної Ради. За його словами, лише після створення парламентської коаліції депутати домовлятимуться про розподіл депутатських портфельів.

Юліана ШЕВЧУК.

Вибори-2002

Донбас

Без скандалів не обійшлося

30 березня за шість хвилин до півночі окружна виборча комісія 99-го округу на Кіровоградщині зняла із виборчих перегонів кандидата в народні депутати Валерія Кальченка, який мав найвищий рейтинг серед виборців.

Виборчий штаб Валерія Кальченка не змирився і має намір оскаржувати рішення окружної комісії в суді. Свою солідарність кандидату висловили також голова Координаційної ради із захисту конституційних прав громадян Яків Бондар, керівник обласного штабу Соціалістичної партії України Микола Садовий та керівник обласного штабу виборчого блоку «Наша Україна» Віктор Шмідт, які прийняли відповідне звернення.

Вочевидь, що деякі результати виборів оскаржуватимуться в судах різних інстанцій. Серед неоліків, як і по всій Україні, називають величезні черги на виборчих дільницях, що відсіяли частину виборців, та недоцільність проведення одночасно виборів до рад різних рівнів.

За попередніми даними, вибори на Кіровоградщині пройшли організовано і без істотних порушень. В середньому в них взяли участь близько шістдесяти відсотків виборців. За словами голови обласної виборчої комісії Станіслава Янчукова, є й районі-лідери. Так, в Устинівському, Компаніївському, Бобринецькому районах явка на виборчі дільниці становила близько вісімдесяти відсотків. А безперечним лідером став Голованівський район, де проголосувало більше 90 відсотків виборців.

Олег БОНДАР.

Кіровоградська область.

Голосували мляво

За попередніми даними, після закриття виборчих дільниць, свій вибір зробили більш як 60% кримчан. Наймлявіше голосували севастопольці. А от порушень зафіксовано чимало. У деяких округах вибори буде визнано недійсними. У двох округах Євпаторії і Сімферополя поновлених судом кандидатів не внесли в бюлетені. На більшості дільниць їх заповнювали за межами кабінок, тому зафіксовано безліч випадків агітації «За Грача», СДПУ(о) і «Яблуко». Спостерігалася купівля бюлетенів, низка інших порушень.

У двох округах Феодосії з друкарні не отримали виборчі бюлетені.

У 25-му окрузі столиці автономії, де кандидатом у ВР АРК був зареєстрований Леонід Грач, ситуація до останнього залишалася невизначеною. Окружком не виконав судового рішення і залишив прізвище Л. Грача у бюлетені. Люди, збурені агітаторами, які переконували всіх, що його з виборів не знято, за «опального» кандидата голосували охоче. На думку голови виборчого автономії Івана Полякова, це може стати причиною того, що «однозначно і безперечно» вибори в цьому окрузі можуть визнати недійсними, бо люди голосували за кандидата, якого раніше зняв з передвиборного марафону апеляційний суд.

А сам Леонід Грач під час голосування заявив, що «йде неприкрита боротьба за сфери впливу, проти народу, проти кримчан, проти тих об'єднаних ідей, серцевиною яких є проросійські настрої». І він зробить вибір за інший порядок у країні, бо його, мовляв, «відсторонили від влади ще за кілька місяців через інформаційну блокаду, інформаційну війну, судилище, двійників, захоплення міліцією виборчого і багато інших речей, що відбувалися, по суті, як тиск на виборців, на мене, як громадянина і керівника парламентського органу влади. У країні, де сьогодні правлять не за законом, а за поняттями, порушено зачатки демократії, вона — хвора».

На що голова комітету «Прозора

Ложка дьогтю

Останній березневий ранок запам'ятався сумчанам горами білосніжного сміття: під'їзди міських багатоповерхівок були встелені передвиборними агітками, де опинилися поруч непримиримі конкуренти на виборах. Але коли ці рештки агітаційних баталій повсюдно прибирали і становище виправлялося, то не можна було зарадити ситуації, що склалася на багатьох виборчих дільницях у зв'язку з тісністю.

У селі Стецьківка Сумського району, наприклад, для голосування виділили коридор сільської школи. У Косівщині — приміщення сільради, в якому двоє людей не розминуться. Подібних фактів по місту і області, де було тісно, не вистачало кабін, виборці по півтори—дві години простоювали у чергах, можна навести багато.

Це була найбільша «ложка дьогтю» під час виборів на Сумщині, які загалом пройшли без істотних порушень, що могли б вплинути на їх результати.

Владислав ЖМУРКОВ.

Сумська область.

АОЗТ «УАСК АСКА-ЖИТТЯ»	
сообщает своим акционерам, что 17 мая 2002 г. в 12-00 в помещении офиса АОЗТ «УАСК АСКА-ЖИТТЯ» по адресу: г. Киев, ул. Антонова, 5, 2-й этаж, состоится общее собрание акционеров.	2. Отчет ревизионной комиссии о работе в отчетный период.
Повестка дня:	3. Утверждение годового отчета и баланса.
1. Отчет Председателя Правления о деятельности компании в 2001 году.	4. Увеличение уставного фонда компании.
	5. Выбор Наблюдательного Совета.
	6. Утверждение планов на 2002 год.
	7. Разное.
	Регистрация акционеров производится 17 мая 2002 г. с 11-00 до 12-00 по адресу проведения собрания.

З

Вочевидь, що деякі результати виборів оскаржуватимуться в судах

Донбас

не «почервонів»

Переможний настрої панував у ніч із неділі на понеділок у Донецькому обласному штабі блоку «За єдину Україну!». За результатами опитування на виході із виборчих дільниць «екзит-пул» — в області перемагав саме цей блок: його підтримали 44 відсотки опитаних. На другому місці — Комуністична партія України — 28 відсотків голосів. Таким чином, Донецьчина позбувається слави «червоного» регіону. Адже чотири роки тому 40 відсотків голосів виборців було віддано комуністам. Для порівняння: тоді пропрезидентська НДП отримала менш як 4 відсотки голосів, Партія регіонального відродження — менш як 3.

Визначилися і лідери в одномандатних округах. Здебільшого це теж представники блоку «За єдину Україну!». Очікується, що збережуть за собою місця в парламенті теперішні народні депутати від Донецчини Володимир Рибак, Юхим Звягільський, Раїса Богатирьова, Валерій Коновалюк, Сергій Матвієнков, Микола Янковський. Серед фаворитів у своїх округах — генеральні директори Новокраматорського машинобудівного заводу Георгій Скудар та шахти «Красноармійська-Західна № 1» Леонід Байсаров, а також два заступники голови обласної дер-

жадміністрації — Андрій Ключев та Віктор Слаута.

Поки активісти «За єдину Україну!» святкують перемогу, їхні колеги з інших блоків складають протоколи порушень. Тактикою адмінресурсу назвали в обласному штабі блоку Юлії Тимошенко, наприклад, суцільні черги і штовханину на виборчих дільницях. За таких умов не могли проголосувати чимало виборців.

Технологія голосування за відкріпними талонами також була опрацьована в кількох округах. Наймасовіше — у Слов'янському районі, де місце до парламенту виборювали два народні депутати: представник блоку «За єдину Україну!» Олександр Лещинський та комуніст Анатолій Хмельовий. Останній повідомив кореспондентові «Голосу України», що до округу прибули близько сотні автобусів із громадянами, які представляли інші міста і райони області і які голосували за відкріпними талонами за певного кандидата.

Із 3 мільйонів 700 тисяч виборців Донецчини участь у виборах узяли майже 65 відсотків. Інтереси мешканців області представлятимуть 23 народні депутати-мажоритарники і майже 9 тисяч депутатів місцевих рад.

Ліна КУЦЬ.

влада» Андрій Сенченко, один з опонентів Грача, зауважив: «Ця виборча кампанія відрізняється величезними сумами, які фігурують у всіх виборчих баталіях. Прикро, що боротьба в Криму йде зовсім не за право захищати інтереси простих людей, як твердять Грач і його прибічники, а за те, чи буде тут і далі безлад з приватизацією землі, чи все почне відбуватися нарешті на ринкових основах, за прозорами, зрозумілими всім правилами».

Іван Поляков, який у день виборів працював лише з секретарем, бо «в умовах свідомого саботажу» 15 членів виборчого на роботу не з'явилося, вважає, що намагання зрівнати вибори не буде вдалим.

Довелося попереджувати й «Команді Куніцина», бо суд, зініційований його суперником з «Блоку Грача», лише по обіді виборчого дня ухвалив остаточне рішення залишити Сергія Куніцина на виборах. Тож у Криму, після парламентських перегонів, чекають нові політичні бійки.

Віктор ХОМЕНКО.

Крим.

Спостерігачів було більше, ніж членів комісії

Із 766 тисяч волинян, що мали право голосу, ним скористалися понад 581 тисяча краян, тобто майже 77 відсотків. Зокрема, найбільшу активність простежено у Горохівському окрузі № 20, де до виборчих урн прийшло близько 80 відсотків виборців.

Істотних порушень під час волевиявлення не зареєстровано. Однак певні незручності створювала надмірна кількість спостерігачів, яка подекуди перевищувала кількість членів комісій.

Більшість мешканців міст Луцька й Ковеля виявляла незадоволення довжелезними чергами на дільницях. Як засвідчують спостерігачі, відсотків 20 виборців саме через черги на дільницях так і не проголосували.

Роман ЖИЖАРА.

Луцьк.

У номер

Кіровоградці у Центральній раді

Виставку до 85-річчя утворення Центральної ради України підготували працівники Кіровоградського обласного державного архіву.

Значну частину експозиції присвячено діяльності земляків у вищому законодавчому органі першої доби незалежності нашої держави. Документи розповідають про Дмитра Чижевського, Олександра Волошина, Юрія Глібовського, Миколу Левицького, Панаса Федоренка, про перших урядовців Української держави Володимира Винниченка, Всеволода Голубовича, Олександра Шульгіна та інших, *повідомляє наш власний кореспондент Олег БОНДАР.*

Миколаїв

У лікарні — власний томограф

У Миколаївській обласній лікарні відкрито діагностичний центр комп'ютерної томографії. За рахунок коштів з обласного бюджету в дочірньому підприємстві «Сіменс-Україна» придбано томограф «Соматом. Баланс» вартістю майже три мільйони гривень. Отож розв'язано серйозну проблему для жителів регіону, адже до цього доводилося їздити на обстеження в Одесу, Херсон, Київ.

Спіральний комп'ютер-томограф «Соматом. Баланс» —найсучасніша модель і не має аналогів на півдні України. Миколаївські медики тепер можуть проводити діагностику захворювань центральної нервової системи і внутрішніх органів. Томограф дає можливість одержувати зображення в трьох вимірах. Щодня можна обстежувати 30-40 пацієнтів, рівень опромінювання у 10—20 разів нижчий, ніж під час роботи звичайним рентгенапаратом.

Для дітей, інвалідів, чорнобильців обстеження у діагностичному центрі — безплатне, *повідомляє наш власний кореспондент Анатолій РОМАНЮК.*

Луганськ

Тролейбусний квиток «одягнувся» у пластик

Сіверськодонецьке тролейбусне управління провело експеримент: замість традиційних квитків запроваджено пластикові картки. Результат такого нововведення перевищив усі сподівання. Попит на картки різко зріс. А кількість безквиткових пасажирів значно зменшилася. Нових проїзних не вистачило всім бажаючим навіть після того, як їх виготовили додатково. Пояснюють зростання попиту самі ініціатори експерименту так: картонні квитки легко підробити, а пластикові проїзні з голограмою добре захищені, *повідомляє наш власний кореспондент Алла АНТИПОВА.*

Фотофакт

У Київському метро успішно пройшов випробування більш економічний і комфортний новий електропоїзд.

Фото агентства «Прес-КІТ».

Господарським судом м. Києва (01030, м. Київ, вул. Б. Хмельницького, 44В) постановою по справі № 24/105 від 17.03.2002 р. визнав банкрутом приватне підприємство «Екстрім» (02094, м. Київ, вул. Магнітогорська, 1, код ЄДРПОУ 24724300, р/р № 26004012813910/980 у ВАТ «Державний експортно-імпортний банк України», МФО 322313) та відкрив ліквідаційну процедуру.

Ліквідатором призначено Командишко А. Л. (ліцензія № 047841 від 17.10.2001 р. Видана Міністерством економіки та з питань Європейської інтеграції України), тел. (044) 566-66-58.

Про внесення змін до деяких законів України щодо державного регулювання виробництва і обігу спирту етилового, коньячного і плодового, алкогольних напоїв та тютюнових виробів

ЗАКОН УКРАЇНИ

З метою посилення боротьби з незаконним виробництвом та обігом алкогольних напоїв і тютюнових виробів та порушеннями вимог чинного законодавства з цих питань, створення ефективної системи ліцензування, контролю за виробництвом та обігом на території України спирту етилового, коньячного і плодового, алкогольних напоїв та тютюнових виробів Верховна Рада України **постановляє:**

І. Внести до законів України такі зміни:
1. У Законі України «Про державне регулювання виробництва і торгівлі спиртом етиловим, коньячним і плодовим, алкогольними напоями та тютюновими виробами» (Відомості Верховної Ради України, 1995 р., № 46, ст. 345; 1996 р., № 41, ст. 193, ст. 232; 1997 р., № 45, ст. 286; 1998 р., № 18, ст. 91, № 26, ст. 158, ст. 168; 1999 р., № 8, ст. 56; 2000 р., № 30, ст. 240; 2001 р., № 11, ст. 45);

1) у назві Закону слова «торгівлі спиртом етиловим, коньячним і плодовим, алкогольними напоями та тютюновими виробами» замінити словами «обігу спирту етилового, коньячного і плодового, алкогольних напоїв та тютюнових виробів»;

2) преамбулу Закону після слова «плодовим» доповнити словами «спиртом етиловим ректифікованим виноградним, спиртом етиловим ректифікованим плодовим, спиртом-сирцем виноградним, спиртом-сирцем плодовим»;

3) у статті 1:
абзац четвертий після слова «технологією» доповнити словами «для подальшої багаторічної витримки в контакті з деревиною дуба», а слово «виноградних» замінити словом «коньячних»;

абзац п'ятий після слова «технологією» доповнити словами «для виробництва алкогольних напоїв за коньячною технологією», а слово «плодових» замінити словом «яблучних»;

абзац десятий після слів «фактичного розташування» доповнити словами «для тютюнових виробів — без обмеження площі, для алкогольних напоїв — торговельною площею не менше 20 кв. м»;

доповнити статтю абзацами такого змісту:

«повний технологічний цикл виробництва — сукупність приміщень, технологічного та іншого обладнання, відповідних технологічних процесів, що забезпечують переробку сировини в продукцію, готову для реалізації кінцевому споживачу, а також лабораторій, акредитованих органами виконавчої влади, уповноваженими відповідно до законодавства;

місце зберігання — місце, яке використовується для зберігання спирту, або приміщення, яке використовується для зберігання алкогольних напоїв та тютюнових виробів, відомості про місцезнаходження якого внесені до Єдиного державного реєстру місць зберігання;

Єдиний державний реєстр місць зберігання (Єдиний реєстр) — перелік місць зберігання, який ведеться органами державної податкової служби України і містить визначені цим Законом відомості про місцезнаходження місць зберігання та відомості про заявників;

призупинення ліцензії — тимчасове позбавлення суб'єкта підприємницької діяльності права на провадження зазначеної в ліцензії діяльності у разі несплати чергового платежу за ліцензією;

анулювання ліцензії — позбавлення суб'єкта підприємницької діяльності права на провадження діяльності, зазначеної в ліцензії;

ліцензія (спеціальний дозвіл) — документ державного зразка, який засвідчує право суб'єкта підприємницької діяльності на провадження одного із зазначених у цьому Законі видів діяльності протягом визначеного строку;

спирт-сирець виноградний — дистиллят, отриманий шляхом перегонки вторинних сировинних ресурсів виноградного виноробства, який є сировиною для виробництва спирту етилового ректифікованого виноградного;

спирт етиловий ректифікований виноградний — спирт, отриманий шляхом фракційної перегонки та очищення спирту-сирцю виноградного до визначеного стандарту вмісту інших продуктів та речовин і призначений для виробництва виноградних вин і алкогольних напоїв;

спирт-сирець плодовий — дистиллят, отриманий шляхом перегонки вторинних сировинних ресурсів плодово-ягідного виноробства, який є сировиною для виробництва спирту етилового ректифікованого плодового;

спирт етиловий ректифікований плодовий — спирт, отриманий шляхом фракційної перегонки та очищення спирту-сирцю плодового до визначеного стандарту вмісту інших продуктів та речовин і призначений для виробництва плодово-ягідних вин і алкогольних напоїв;

мінімальні оптово-відпускні ціни на коньяк, алкогольні напої, виготовлені за коньячною технологією, горілку та лікеро-горілчані вироби — ціни, які визначаються за кодами

виробів Української класифікації товарів зовнішньоекономічної діяльності за 1 літр 100-відсоткового спирту, обраховані виходячи з найнижчої оптової ціни на вітчизняну або контрактної вартості на імпорتنу продукцію та податків і зборів, які відповідно до чинного законодавства підлягають сплаті з одиниці продукції вітчизняними виробниками й імпортерами, та з урахуванням вартості тари; мінімальні роздрібні ціни на коньяк, алкогольні напої, виготовлені за коньячною технологією, горілку та лікеро-горілчані вироби — ціни, які визначаються виходячи з мінімальних оптово-відпускних цін на цю продукцію та торговельної надбавки;

Єдиний державний реєстр виробників спирту етилового, коньячного і плодового, спирту етилового ректифікованого виноградного, спирту етилового ректифікованого плодового, спирту-сирцю виноградного, спирту-сирцю плодового, алкогольних напоїв та тютюнових виробів — перелік виробників спирту етилового, коньячного і плодового, спирту етилового ректифікованого виноградного, спирту етилового ректифікованого плодового, спирту-сирцю виноградного, спирту-сирцю плодового, алкогольних напоїв та тютюнових виробів — перелік виробників спирту етилового, коньячного і плодового, спирту етилового ректифікованого виноградного, спирту етилового ректифікованого плодового, спирту-сирцю виноградного, спирту-сирцю плодового, алкогольних напоїв та тютюнових виробів — перелік виробників спирту, лікеро-горілчаних виробів, тютюнових виробів;

спирт етиловий ректифікований неденатурований — спирт етиловий з вмістом спирту більше ніж 80 об.%, отриманий шляхом фракційної перегонки етилового спирту-сирцю або брагоректифікацією дозрілої бражки;

спирт етиловий ректифікований денатурований — спирт етиловий будь-якої міцності, змішаний з іншими речовинами, які роблять його непридатним для пиття, але не перешкоджають його використанню для промислових цілей»;

абзац дванадцятий після слів «плодового», «плодовим» доповнити словами «спирт етиловий ректифікований виноградний, спирт етиловий ректифікований плодовий, спирт-сирець виноградний, спирт-сирець плодовий» у відповідних відмінках;

абзац п'ятнадцятий після слова «виробництво» доповнити по тексту словами «спирту етилового, коньячного і плодового, спирту етилового ректифікованого виноградного, спирту етилового ректифікованого плодового, спирту-сирцю виноградного, спирту-сирцю плодового»;

4) назву розділу II після слова «плодового» доповнити словами «спирту етилового ректифікованого виноградного, спирту етилового ректифікованого плодового, спирту-сирцю виноградного, спирту-сирцю плодового»;

5) у статті 2:
назву статті після слова «плодового» доповнити словами «спирту етилового ректифікованого виноградного, спирту етилового ректифікованого плодового, спирту-сирцю виноградного, спирту-сирцю плодового»;

частину першу після слова «етилового» доповнити словами «спирту етилового ректифікованого виноградного, спирту етилового ректифікованого плодового»;

частину другу викласти в такій редакції:
«Виробництво спирту коньячного і плодового здійснюється на державних підприємствах, а також на підприємствах незалежно від форми власності, які станом на 1 січня 2001 року мали відповідну ліцензію, повний технологічний цикл виробництва коньяку та алкогольних напоїв за коньячною технологією, забезпечені спеціальною тарою для витримки спиртів, кваліфікованими фахівцями і виробляють зазначені спирти лише для потреб власного виробництва без права реалізації іншим суб'єктам підприємницької діяльності»;

доповнити статтю частинами такого змісту:

«Виробництво спирту етилового, коньячного і плодового, спирту етилового ректифікованого виноградного, спирту етилового ректифікованого плодового, спирту-сирцю виноградного, спирту-сирцю плодового та алкогольних напоїв здійснюється за наявності внесених до Єдиного реєстру місць зберігання спирту.

Внесення даних до Єдиного реєстру проводиться на підставі заяви суб'єкта підприємницької діяльності з обов'язковим зазначенням місцезнаходження місця зберігання спирту, а також: для юридичних осіб — найменування, місцезнаходження, коду Єдиного державного реєстру підприємств та організацій України (ЄДРПОУ), для фізичних осіб — суб'єктів підприємницької діяльності — прізвища, імені, по батькові, місця проживання, номера свідоцтва про державну реєстрацію суб'єкта підприємницької діяльності.

До заяви додаються документ, що підтверджує право користування цим приміщенням, та довідка про відповідність місця зберігання спирту вимогам, встановленим органом виконавчої влади, уповноваженим Кабінетом Міністрів України.

Довідка про внесення місця зберігання спирту до Єдиного реєстру видається суб'єкту підприємницької діяльності протя-

гом п'яти календарних днів від дати подання заяви. Ведення Єдиного реєстру та видача довідок про внесення місць зберігання спирту до Єдиного реєстру здійснюються за рахунок коштів Державного бюджету України. Органи влади забезпечують вільний доступ до відомостей, які містяться в Єдиному реєстрі.

Виключення місць зберігання з Єдиного реєстру здійснюється органом державної податкової служби України, який вносив його до Єдиного реєстру, на підставі письмової заяви суб'єкта підприємницької діяльності, що був заявником такого місця зберігання спирту, або у разі анулювання ліцензії, виданої такому суб'єкту підприємницької діяльності відповідно до цього Закону, шляхом прийняття відповідного письмового розпорядження не раніше ніж через 10 робочих днів з моменту виникнення передбачених цим Законом підстав.

Орган державної податкової служби України повинен видати суб'єкту підприємницької діяльності, що був заявником, засвідчену копію письмового розпорядження про виключення місця зберігання спирту з Єдиного реєстру протягом трьох робочих днів з моменту його прийняття.

Виробництво спирту-сирцю виноградного і спирту-сирцю плодового здійснюється підприємствами за наявності ліцензії незалежно від форми власності з правом реалізації як сировини іншим суб'єктам підприємницької діяльності, які мають ліцензії на виробництво спирту етилового, спирту етилового ректифікованого виноградного або спирту етилового ректифікованого плодового»;

6) у статті 3:
назву статті після слів «порядок видачі» доповнити словами «призупинення, анулювання», а після слова «плодового» — словами «спирту етилового ректифікованого виноградного, спирту етилового ректифікованого плодового, спирту-сирцю виноградного, спирту-сирцю плодового»;

частину першу викласти в такій редакції:

«Ліцензії на виробництво спирту етилового, коньячного і плодового, спирту етилового ректифікованого виноградного, спирту етилового ректифікованого плодового, спирту-сирцю виноградного, спирту-сирцю плодового, алкогольних напоїв та тютюнових виробів видаються, призупиняються та анулюються органом виконавчої влади, уповноваженим Кабінетом Міністрів України. Ліцензії на виробництво коньяку та алкогольних напоїв за коньячною технологією видаються лише тим суб'єктам підприємницької діяльності, які мають повний технологічний цикл виробництва, включаючи викурку і витримку»;

частину другу після слова «плодового» доповнити словами «спирту етилового ректифікованого виноградного, спирту етилового ректифікованого плодового, спирту-сирцю виноградного, спирту-сирцю плодового»; в абзаці сьомому частини четвертої слова «Державного комітету України по стандартизації, метрології та сертифікації» замінити словами «центрального органу виконавчої влади, уповноваженого відповідно до законодавства»;

абзаци п'ятий та восьмий частини четвертої виключити;

доповнити частину четверту абзацом такого змісту:

«свідоцтва на знаки для товарів і послуг; або рішення про прийняття заявок на реєстрацію знаків для товарів і послуг; або дозволи власників знаків для товарів і послуг (якщо такі знаки зареєстровані після введення в дію цього Закону); довідки органу державної податкової служби України про взяття заявника на облік як платника податків та про внесення місць зберігання спирту до Єдиного реєстру (для виробників спирту етилового, коньячного і плодового, спирту етилового ректифікованого виноградного, спирту етилового ректифікованого плодового, спирту-сирцю виноградного, спирту-сирцю плодового та алкогольних напоїв)»;

частини п'яту і шосту викласти в такій редакції:

«Вимагати представлення інших документів, крім зазначених у цьому Законі, забороняється. Зазначені в цьому Законі документи подаються в одному примірнику в копіях, засвідчених нотаріально або органом, який видав оригінал документа. Заява про видачу ліцензії та визначені цим Законом документи подаються уповноваженою особою заявника або надсилаються до органу виконавчої влади, уповноваженого Кабінетом Міністрів України, рекомендованим листом. У разі подання заяви про видачу ліцензії та додавання до неї документів особисто вони приймаються за описом, копія якого видається заявнику з відміткою про дату прийняття заяви та документів і підписом особи, яка їх прийняла.

Ліцензія або рішення про відмову у її видачі видається заявнику органом виконавчої влади, уповноваженим Кабінетом Міністрів України, не пізніше 30 календарних днів з дня одержання зазначених у цьому Законі документів. У рішенні про відмову у видачі ліцензії повинна бути вказана підстава для відмови»;

доповнити статтю частинами такого змісту:

«Ліцензії на виробництво спирту етилового, коньячного і плодового, спирту етилового ректифікованого виноградного, спирту етилового ректифікованого плодового, спирту-сирцю виноградного, спирту-сирцю плодового та алкогольних напоїв видаються суб'єктам підприємницької діяльності, які на момент подання заяви про видачу ліцензії є власниками або відповідно до інших не заборонених законодавством підстав володіють та/або користуються приміщеннями та обладнанням, що забезпечують повний технологічний цикл виробництва спирту етилового, коньячного і плодового, спирту етилового ректифікованого виноградного, спирту етилового ректифікованого плодового, спирту-сирцю виноградного, спирту-сирцю плодового та алкогольних напоїв, за умови, що використання таких приміщень та обладнання здійснює тільки один суб'єкт підприємницької діяльності.

Одночасно з видачею ліцензії орган виконавчої влади, уповноважений Кабінетом Міністрів України, видає суб'єкту підприємницької діяльності додаток до ліцензії, який містить перелік видів спиртів та алкогольних напоїв, які вправі виробляти суб'єкт підприємницької діяльності, а також перелік знаків для товарів і послуг, які суб'єкт підприємницької діяльності може використовувати у виробництві алкогольних напоїв на підставі прав власності на знаки для товарів і послуг, або на підставі рішень про прийняття заявок на реєстрацію знаків для товарів і послуг (на період до видачі свідоцтв на знаки для товарів і послуг), або на підставі дозволів інших власників знаків для товарів і послуг (якщо такі знаки зареєстровані після введення в дію цього Закону). Зміни або доповнення до додатка до ліцензії на виробництво алкогольних напоїв вносяться органом, який видав ліцензію, протягом трьох робочих днів відповідно до заяви суб'єкта підприємницької діяльності або власника знака для товарів і послуг та визначеного цим Законом порядку.

Дія ліцензії призупиняється у разі не своєчасної сплати чергового платежу за ліцензією на підставі письмового розпорядження органу, який видав ліцензію, на термін до сплати заборгованості.

Дія ліцензії вважається призупиненою з моменту одержання суб'єктом підприємницької діяльності відповідного письмового розпорядження органу, який видав ліцензію, а її дія поновлюється з моменту зарахування відповідного чергового платежу за ліцензією до бюджету.

Ліцензія анулюється шляхом прийняття органом, який видав ліцензію, відповідного письмового розпорядження на підставі:

заяви суб'єкта підприємницької діяльності;

рішення про скасування державної реєстрації суб'єкта підприємницької діяльності;

несплати чергового платежу за ліцензією протягом 30 днів від моменту призупинення ліцензії;

рішення суду про встановлення факту незаконного використання суб'єктом підприємницької діяльності марок акцизного збору;

рішення суду про встановлення факту фальсифікації суб'єктом підприємницької діяльності алкогольних напоїв або тютюнових виробів;

документа, який засвідчує передачу іншому суб'єкту підприємницької діяльності у власність, володіння та/або користування приміщень та обладнання, що забезпечують повний технологічний цикл виробництва алкогольних напоїв.

Ліцензія анулюється та вважається недійсною з моменту одержання суб'єктом підприємницької діяльності письмового розпорядження про її анулювання.

У разі зміни відомостей, зазначених у виданій суб'єкту підприємницької діяльності ліцензії (за винятком змін, пов'язаних з реорганізацією суб'єкта підприємницької діяльності), орган, який видав ліцензію, на підставі заяви суб'єкта підприємницької діяльності протягом семи робочих днів видає суб'єкту підприємницької діяльності ліцензію, оформлену на новому бланку з урахуванням змін.

У разі втрати або пошкодження ліцензії орган, який видав ліцензію, на підставі заяви суб'єкта підприємницької діяльності протягом семи робочих днів видає суб'єкту підприємницької діяльності дублікат ліцензії. Строк дії дублікату ліцензії не може перевищувати строку дії, зазначеного у втраченій або пошкодженій ліцензії.

На виробництво спирту етилового, коньячного і плодового, спирту етилового ректифікованого виноградного, спирту етилового ректифікованого плодового, спирту-сирцю виноградного, спирту-сирцю плодового, алкогольних напоїв та тютюнових виробів видаються окремі ліцензії на кожен вид діяльності»;

7) у статті 4:

назву статті після слова «плодового» доповнити словами «спирту етилового ректифікованого виноградного, спирту етилового ректифікованого плодового, спирту-сирцю виноградного, спирту-сирцю плодового»;

в абзаці другому частини першої після

слова «плодового» доповнити словами «спирту етилового ректифікованого виноградного, спирту етилового ректифікованого плодового», цифри та слова «500 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян» замінити цифрами та словом «10 000 гривень», а цифри та слова «120 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян» замінити цифрами та словом «2 100 гривень»;

в абзаці третьому частини першої цифри та слова «300 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян» замінити цифрами та словом «10 000 гривень»;

доповнити частину першу абзацом такого змісту:

«спирту-сирцю виноградного, спирту-сирцю плодового — 1 700 гривень»;

частину другу викласти в такій редакції: «Плата за ліцензії справляється органом, що їх видає, до початку виробництва зазначеної продукції і зраховується до бюджету згідно з чинним законодавством»;

доповнити статтю частиною такого змісту:

«За видачу дубліката ліцензії справляється плата у розмірі 1 700 гривень і зраховується до бюджету згідно з чинним законодавством»;

8) у статті 5:

назву статті після слів «про видачу» доповнити словами «призупинення, анулювання»;

викласти текст статті в такій редакції: «Орган виконавчої влади, уповноважений Кабінетом Міністрів України, у письмовій формі протягом трьох робочих днів повідомляє про видачу, призупинення, анулювання ліцензії орган державної податкової служби України за місцезнаходженням суб'єкта підприємницької діяльності, якому видано, призупинено чи анульовано ліцензію»;

9) у статті 6:

назву та текст статті після слова «плодовий» доповнити словами «спирт етиловий ректифікований виноградний, спирт етиловий ректифікований плодовий»;

10) у статті 7:

назву статті після слова «плодового» доповнити словами «спирту етилового ректифікованого виноградного, спирту етилового ректифікованого плодового, спирту-сирцю виноградного, спирту-сирцю плодового»;

частину першу після слів «Виробництво спирту етилового, коньячного і плодового» доповнити словами «спирту етилового ректифікованого виноградного, спирту етилового ректифікованого плодового, спирту-сирцю виноградного, спирту-сирцю плодового»; частину другу після слова «плодового» доповнити словами «спирту етилового ректифікованого виноградного, спирту етилового ректифікованого плодового, спирту-сирцю виноградного, спирту-сирцю плодового»; частину третю викласти в такій редакції:

«Виробництво тютюнових виробів з давальницької сировини в Україні та вивезення за межі митної території України давальницької сировини для виробництва тютюнових виробів забороняються»;

11) у статті 8:

назву статті після слова «плодового» доповнити словами «спирту етилового ректифікованого виноградного, спирту етилового ректифікованого плодового, спирту-сирцю виноградного, спирту-сирцю плодового»;

частину першу після слова «плодового» доповнити словами «спирту етилового ректифікованого виноградного, спирту етилового ректифікованого плодового, спирту-сирцю виноградного, спирту-сирцю плодового», а після слів «природного середовища» — словами «повного технологічного циклу виробництва коньяку, алкогольних напоїв за коньячною технологією і тютюнових виробів»;

у частинах другій та третій слова «Державного комітету України по стандартизації, метрології та сертифікації» замінити словами «центрального органу виконавчої влади, уповноваженого відповідно до законодавства»;

частину п'яту після слова «плодового» доповнити словами «спирту етилового ректифікованого виноградного, спирту етилового ректифікованого плодового, спирту-сирцю виноградного, спирту-сирцю плодового», після слів «обов'язкової атестації» — словами «або стосовно повного технологічного циклу виробництва», слово «частиною» замінити словом «частинами», а після слова «першою» доповнити словами «або сьомою»;

доповнити статтю частинами такого змісту:

«Контроль за роботою та технічним станом приладів обліку виробництва спирту етилового, коньячного і плодового, спирту етилового ректифікованого виноградного, спирту етилового ректифікованого плодового, спирту-сирцю плодового, спирту-сирцю виноградного, спирту-сирцю плодового та алкогольних напоїв забезпечується органом виконавчої влади, уповноваженим Кабінетом Міністрів України.

Вимоги до повних технологічних циклів виробництва коньяку, алкогольних напоїв за коньячною технологією і тютюнових виробів встановлюються центральним органом виконавчої влади, уповноваженим відповідно до законодавства, а вимоги до місць зберігання спирту — органом виконавчої влади, уповноваженим Кабінетом Міністрів України»;

12) викласти текст статті 9 у такій редакції:

«Спирт етиловий, коньячний і плодовий, спирт етиловий ректифікований виноградний, спирт етиловий ректифікований плодовий, спирт-сирець виноградний, спирт-сирець плодовий, алкогольні напої та тютюнові вироби повинні відповідати вимогам затверджених і зареєстрованих у встановленому законодавством порядку нормативних документів, які діють в Україні.

Тютюнові вироби, вироблені в Україні або імпортовані в Україну до набрання чинності внесеними відповідним законом змінами до рівнів вмісту смол та нікотину, знаходяться в обігу до їх повної реалізації в межах терміну придатності для споживання»;

13) текст статті 10 після слова «плодовий» доповнити словами «спирт етиловий ректифікований виноградний, спирт етиловий ректифікований плодовий, спирт-сирець виноградний, спирт-сирець плодовий»;

14) у статті 11:

викласти назву статті в такій редакції:

«Стаття 11. Маркування алкогольних напоїв та тютюнових виробів»;

абзац перший частини першої після слова «виробів» доповнити словами «які реалізуються в Україні»;

абзац одинадцятий частини першої після слів «вітчизняного виробництва» доповнити словами «призначеної для реалізації на території України»;

доповнити частину першу абзацом такого змісту:

«Продукція, призначена для експорту, маркується згідно з умовами відповідної угоди на експорт»;

абзац перший частини другої після слова «продукції» доповнити словами «яка реалізується в Україні»;

абзац одинадцятий частини другої після слів «вітчизняного виробництва» доповнити словами «призначеної для реалізації на території України»;

доповнити частину другу абзацом такого змісту:

«Продукція, призначена для експорту, маркується згідно з умовами відповідної угоди на експорт»;

абзац перший частини третьої після слова «виробів» доповнити словами «які реалізуються в Україні»;

абзаци восьмий та дев'ятий частини третьої викласти в такій редакції:

«Відомості про вміст смол та нікотину в димі однієї сигарети (щодо сигарет), які наносяться на одну з бокових площин пачки, коробки або сувенірної коробки та займають не менше 10 відсотків цієї площини»;

текст такого змісту: «Міністерство охорони здоров'я України попереджує: куріння шкодить здоров'ю», який наноситься на лицьову та тильну площини пачки, коробки або сувенірної коробки та займає не менше 10 відсотків кожної із цих площин. Цей текст повинен друкуватися таким чином, щоб запобігти його стиранню чи змиванню, текст не повинен перекриватися чи розриватися іншою друкованою чи графічною інформацією, а також пошкоджуватися при відкриванні пачки»;

абзац десятий частини третьої після слів «вітчизняного виробництва» доповнити словами «призначеної для реалізації на території України»;

абзац двадцять перший частини третьої після слів «вітчизняного виробництва» доповнити словами «призначеної для реалізації на території України»;

абзац двадцять другий частини третьої після слова «оригіналу» доповнити словами «або зображення, наведеного в прийнятій на розгляд заявці на реєстрацію знака для товарів і послуг»;

доповнити частину третю абзацом такого змісту:

«Продукція, призначена для експорту, маркується згідно з умовами відповідної угоди на експорт»;

абзац другий частини четвертої після слів «чинного законодавства» доповнити словами «про мови, не потребує додаткових узгоджень, є промисловою власністю виробника та захищається згідно з чинним законодавством про промислову (інтелектуальну) власність»;

доповнити частину четверту абзацами такого змісту:

«У разі зміни зразка марок акцизного збору вже закуплені марки попереднього зразка застосовуються у виробництві алкогольних напоїв та тютюнових виробів до їх повного використання, а марковані такими марками алкогольні напої та тютюнові вироби знаходяться в обігу до їх повної реалізації в межах терміну придатності для споживання.

Зміни до цієї статті набирають чинності не раніше, ніж через 18 місяців від дня опублікування закону, яким передбачено внесення таких змін.

При цьому алкогольні напої та тютюнові вироби, вироблені в Україні або імпортовані в Україну до набрання чинності внесеними відповідним законом змінами щодо маркування, знаходяться в обігу до їх повної реалізації в межах терміну придатності для споживання»;

15) статтю 12 викласти в такій редакції: «Стаття 12. Використання спирту етилового, коньячного і плодового, спирту етилового ректифікованого виноградного, спирту етилового ректифікованого плодового для виробництва алкогольних напоїв та парфумерно-косметичної продукції

Виробництво алкогольних напоїв здійснюється з використанням спирту етилового ректифікованого, коньячного і плодового, спирту етилового ректифікованого виноградного, спирту етилового ректифікованого плодового, спирту-сирцю плодового, спирту-сирцю виноградного, спирту-сирцю плодового та алкогольних напоїв забезпечується органом виконавчої влади, уповноваженим Кабінетом Міністрів України.

Виробництво парфумерно-косметичної продукції здійснюється з використанням спирту етилового ректифікованого денатурованого. Використання неденатурованого спирту для виробництва парфумерно-косметичної продукції не допускається»;

16) у статті 13:

назву статті викласти в такій редакції:

«Стаття 13. Нормування втрат при вироб-

ництві спирту та алкогольних напоїв»;

частину першу після слова «плодового» доповнити словами «спирту етилового ректифікованого виноградного, спирту етилового ректифікованого плодового, спирту-сирцю виноградного, спирту-сирцю плодового»;

17) назву розділу IV після слова «плодовим» доповнити словами «спиртом етиловим ректифікованим виноградним, спиртом етиловим ректифікованим плодовим, спиртом-сирцем виноградним, спиртом-сирцем плодовим»;

18) у статті 14:

назву статті після слова «плодовим» доповнити словами «спиртом етиловим ректифікованим виноградним, спиртом етиловим ректифікованим плодовим, спиртом-сирцем виноградним, спиртом-сирцем плодовим»;

текст статті після слова «плодовий» у всіх відмінках доповнити словами «спирт етиловий ректифікований виноградний, спирт етиловий ректифікований плодовий» у відповідних відмінках;

частину першу після слова «підприємствами» доповнити словами «або організаціями»;

доповнити статтю після частини другої новими частинами такого змісту:

«Оптовий продаж спирту-сирцю виноградного і спирту-сирцю плодового здійснюється їх виробниками суб'єктам підприємницької діяльності, які одержали ліцензію на виробництво спирту етилового ректифікованого виноградного або спирту етилового ректифікованого плодового.

Розподіл спирту етилового, коньячного і плодового, спирту етилового ректифікованого виноградного, спирту етилового ректифікованого плодового, спирту-сирцю виноградного, спирту-сирцю плодового між суб'єктами підприємницької діяльності — резидентами України здійснюється центральним органом виконавчої влади, уповноваженим відповідно до законодавства, за напрямками використання, визначеними центральним органом виконавчої влади, уповноваженим Кабінетом Міністрів України, та відповідно до Єдиного державного реєстру виробників спирту етилового, коньячного і плодового, спирту етилового ректифікованого виноградного, спирту етилового ректифікованого плодового, спирту-сирцю виноградного, спирту-сирцю плодового, алкогольних напоїв та тютюнових виробів».

У зв'язку з цим частини третю — сьому вважати відповідно частинами п'ятою — дев'ятою;

у частині п'ятій цифри та слова «5 000 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян» замінити цифрами та словом «85 000 гривень», а цифри та слова «10 000 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян» — цифрами та словом «170 000 гривень»;

19) у статті 15:

в абзаці другому частини другої цифри та слова «10 000 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян» замінити цифрами та словом «170 000 гривень»;

в абзаці третьому частини другої цифри та слова «100 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян» замінити цифрами та словом «1 700 гривень»;

в абзаці четвертому частини другої цифри та слова «100 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян» замінити цифрами та словом «5 000 гривень»;

частини третю і четверту викласти в такій редакції:

«Ліцензії на право імпорту, експорту алкогольних напоїв та тютюнових виробів видаються терміном на 5 років органом виконавчої влади, уповноваженим Кабінетом Міністрів України, плата за них справляється щорічно і зраховується до бюджету згідно з чинним законодавством.

Ліцензії на право оптової торгівлі видаються терміном на 5 років органами виконавчої влади, уповноваженими Кабінетом Міністрів України в Автономній Республіці Крим, областях, містах Києві та Севастополі, плата за них справляється щорічно і зраховується до бюджету згідно з чинним законодавством»;

частину п'яту після слова «виробництво» доповнити словами «або імпорт», а після слова «виробництва» — словом «(імпорту)»;

частини сьому — одинадцяті викласти в такій редакції:

«Щорічна плата за ліцензію на роздрібну торгівлю алкогольними напоями на кожне місце торгівлі становить 1 700 гривень, на роздрібну торгівлю тютюновими виробами на кожне місце торгівлі — 850 гривень, а на території сіл і

(Закінчення на 6-й стор.).

ДЕРЖАВА І ПРАВО

Офіційно

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про Комплексну програму утвердження України як транзитної держави у 2002–2010 роках

З метою залучення додаткових надходжень до бюджетів усіх рівнів за рахунок збільшення обсягів транзитних перевезень пасажирів і вантажів через територію України Верховна Рада України *постановляє*:

1. Затвердити Комплексну програму утвердження України як транзитної держави у 2002–2010 роках (далі — Програма).

2. Верховній Раді Автономної Республіки Крим, органам місцевого самоврядування передбачати у проектах відповідних бюджетів видатки на проведення робіт згідно з Програмою.

3. Кабінету Міністрів України під час формування проектів Державної програми економічного і соціального розвитку України та Державного бюджету України на 2003 і наступні роки передбачати централізовані капітальні вкладення на проведення робіт згідно з Програмою.

4. Цей Закон набирає чинності з дня його опублікування.

Президент України
Л. КУЧМА.

м. Київ,
7 лютого 2002 року.
№ 3022-III.

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про внесення змін до Закону України «Про перелік об'єктів права державної власності, що не підлягають приватизації»

Верховна Рада України *постановляє*:

1. Внести зміни до переліку об'єктів права державної власності, що не підлягають приватизації, затвердженого Законом України «Про перелік об'єктів права державної власності, що не підлягають приватизації» (Відомості Верховної Ради України, 1999 р., № 37, ст. 332; 2001 р., № 48, ст. 255, із змінами, внесеними законами України від 13 грудня 2001 року № 2889-III та № 2890-III), згідно з додатком.

2. Цей Закон набирає чинності з дня його опублікування.

Президент України
Л. КУЧМА.

м. Київ,
7 лютого 2002 року.
№ 3052-III.

Додаток до Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про перелік об'єктів права державної власності, що не підлягають приватизації» від 7 лютого 2002 року № 3052-III

ЗМІНИ,

що вносяться до переліку об'єктів права державної власності, що не підлягають приватизації

Включити до переліку:

	орган управління МІНЕКОРЕСУРСІВ АВТОНОМНА РЕСПУБЛІКА КРИМ
23450378	Казенне підприємство «Південекологіцентр» 95017, м. Сімферополь, вул. 51-ї армії, 55 Кількість об'єктів — 1
01432150	ДНІПРОПЕТРОВСЬКА ОБЛАСТЬ Казенне підприємство «Південургеологія» 49005, м. Дніпропетровськ, вул. Чернишевського, 11 Кількість об'єктів — 1
25119860	ДОНЕЦЬКА ОБЛАСТЬ Донецьке державне регіональне геологічне підприємство «ДонецькДРГП» 84500, м. Артемівськ, вул. Сибірцева, 17 Кількість об'єктів — 1
25361584	ЛУГАНСЬКА ОБЛАСТЬ Східне державне регіональне геологічне підприємство «СхідДРГП» 91022, м. Луганськ, вул. Радянська, 38 Кількість об'єктів — 1
01432144	ОДЕСЬКА ОБЛАСТЬ Причорноморське державне регіональне геологічне підприємство «ПричорноморДРГП» 65070, м. Одеса, вул. 25-ї Чапаявської дивізії, 1 Кількість об'єктів — 1
14308279	м. КИЇВ Казенне підприємство «Кіровгеологія» 01103, м. Київ, вул. Кіквідзе, 8/9
01432761	Державне геофізичне підприємство «Укргеофізика» 03057, м. Київ, вул. С. Перовської, 10
25398506	Північне державне регіональне геологічне підприємство «Північгеологія» 02088, м. Київ, пров. Геофізиків, 10
01432032	Український державний геологорозвідувальний інститут 04114, м. Київ, вул. Автозаводська, 78
05474317	Київське державне геологічне підприємство «Геосервіс» 04073, м. Київ, вул. Червоних Козаків, 10 Кількість об'єктів — 5 Всього по органу управління — 10

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про Генеральну схему планування території України

1. Затвердити Генеральну схему планування території України.

2. Цей Закон набирає чинності з дня його опублікування.

3. Кабінету Міністрів України: затвердити порядок та показники ведення моніторингу реалізації Генеральної схеми планування території України (далі — Генеральна схема);

визначити заходи з реалізації Генеральної схеми; щорічно передбачати фінансування заходів з реалізації Генеральної схеми під час розроблення проектів Державного бюджету України.

Президент України
Л. КУЧМА.

м. Київ,
7 лютого 2002 року.
№ 3059-III.

(Початок на 4—5-й стор.).
селищ, за винятком тих, що знаходяться у межах територій міст, — 340 гривень на роздрібну торгівлю алкогольними напоями і 170 гривень на роздрібну торгівлю тютюновими виробами на кожне місце торгівлі.

Плата за ліцензії на право роздрібно́ї торгівлі алкогольними напоями і тютюновими виробами справляється шоквартальню рівними частками і зараховується до бюджету згідно з чинним законодавством.

Ліцензії на право роздрібно́ї торгівлі алкогольними напоями і тютюновими виробами видаються органами виконавчої влади, уповноваженими Кабінетом Міністрів України в містах, районах, районах у містах Києві та Севастополі за місцем торгівлі суб'єкта підприємницької діяльності терміном на один рік і підлягають обов'язковій реєстрації в органи державної податкової служби України, а в сільській місцевості — і в органах місцевого самоврядування за місцем торгівлі суб'єкта підприємницької діяльності.

Ліцензії на право роздрібно́ї торгівлі алкогольними напоями і тютюновими виробами в поїздах, на морських або річкових судах видаються органами виконавчої влади, уповноваженими Кабінетом Міністрів України в містах, районах, районах у містах Києві та Севастополі за місцем формування поїзда (приписки судна).

Ліцензія видається за заявою суб'єкта підприємницької діяльності, до якої додається копія свідоцтва про державну реєстрацію суб'єкта підприємницької діяльності, засвідчена нотаріально або органом, який видав оригінал документа»;

доповнити статтю після частини одинадцятої новими частинами такого змісту:

«У заяві повинно бути зазначено вид господарської діяльності, на провадження якого суб'єкт підприємницької діяльності має намір одержати ліцензію (імпорту, експорт, оптова, роздрібна торгівля алкогольними напоями або тютюновими виробами), а в заяві про видачу ліцензії на роздрібну торгівлю алкогольними напоями або тютюновими виробами — і адресу місця торгівлі.

Вимагати представлення інших документів, крім зазначених у цьому Законі, забороняється. Зазначені в цьому Законі документи подаються в одному примірнику в копіях, засвідчених нотаріально або органом, який видав оригінал документа. Заява про видачу ліцензії та визначені цим Законом документи подаються уповноваженою особою заявника або надсилаються рекомендованим листом. У разі подання заяви про видачу ліцензії та додатних до неї документів особисто вони приймаються за описом, копія якого видається заявнику з відміткою про дату прийняття заяви та документів і підписом особи, яка їх прийняла.

Ліцензія або рішення про відмову у її видачі видається заявнику не пізніше 10 календарних днів з дня одержання зазначених у цьому Законі документів. У рішенні про відмову у видачі ліцензії повинна бути вказана підстава для відмови.

Для ліцензії призупиняється у разі не своєчасної сплати чергового платежу за ліцензію на підставі письмового розпорядження органу, який видав ліцензію, на термін до сплати заборгованості.

Для ліцензії вважається призупиненою з моменту одержання суб'єктом підприємницької діяльності відповідного письмового розпорядження органу, який видав ліцензію, а її дію поновлюється з моменту зарахування відповідного чергового платежу за ліцензію до бюджету.

Ліцензія анулюється шляхом прийняття органом, який видав ліцензію, відповідного письмового розпорядження на підставі:

заяви суб'єкта підприємницької діяльності;

рішення про скасування державної реєстрації суб'єкта підприємницької діяльності; несплати чергового платежу за ліцензію протягом 30 календарних днів від моменту призупинення ліцензії;

рішення суду про встановлення факту незаконного використання суб'єктом підприємницької діяльності марок акцизного збору (стосовно імпортерів);

рішення суду про встановлення факту торгівлі суб'єктом підприємницької діяльності алкогольними напоями або тютюновими виробами без марок акцизного збору України;

рішення суду про встановлення факту переміщення суб'єктом підприємницької діяльності алкогольних напоїв або тютюнових виробів поза митним контролем.

Ліцензія анулюється та вважається недійсною з моменту одержання суб'єктом підприємницької діяльності письмового розпорядження про її анулювання.

У разі зміни відомостей, зазначених у віданій суб'єкту підприємницької діяльності ліцензії (за винятком змін, пов'язаних з реорганізацією суб'єкта підприємницької діяльності), орган, який видав ліцензію, на підставі заяви суб'єкта підприємницької діяльності протягом трьох робочих днів видає суб'єкту підприємницької діяльності ліцензію, оформлену на новому бланку з урахуванням змін.

У разі втрати або пошкодження ліцензії орган, який видав ліцензію, на підставі заяви суб'єкта підприємницької діяльності протягом трьох робочих днів видає суб'єкту підприємницької діяльності дублікат ліцензії. Строк дії дубліката ліцензії не може перевищувати строку дії, зазначеного у втраченій або пошкодженій ліцензії.

За видачу дубліката ліцензії на оптову торгівлю, або імпорту, або експорт справляється плата у розмірі 1 700 гривень, а дубліката ліцензії на роздрібну торгівлю — 170 гривень, яка зараховується до бюджету згідно з чинним законодавством».

У зв'язку з цим частину дванадцяту вва-

жати частиною двадцять другою і викласти її в такій редакції:

«Зберігання алкогольних напоїв та тютюнових виробів здійснюється в місцях зберігання алкогольних напоїв та тютюнових виробів, внесених до Єдиного реєстру, незалежно від того, кому належить таке місце зберігання, або того, за заявою якого суб'єкта підприємницької діяльності таке місце зберігання було внесено до Єдиного реєстру»;

доповнити статтю після частини двадцять другої новими частинами такого змісту:

«Внесення даних до Єдиного реєстру проводиться на підставі заяви суб'єкта підприємницької діяльності з обов'язковим зазначенням місцезнаходження місця зберігання алкогольних напоїв та тютюнових виробів, а також: для юридичних осіб — найменування, місцезнаходження, коду Єдиного державного реєстру підприємств та організацій України (ЄДРПОУ), для фізичних осіб — суб'єктів підприємницької діяльності — прізвища, імені, по батькові, місця проживання, номера свідоцтва про державну реєстрацію суб'єкта підприємницької діяльності.

До заяви додаються нотаріально посвідчена копія ліцензії на відповідний вид діяльності, виданої заявнику, та документ, що підтверджує право користування цим приміщенням.

Довідка про внесення місця зберігання до Єдиного реєстру видається суб'єкту підприємницької діяльності протягом семи календарних днів від дня подання заяви. Ведення Єдиного реєстру та видача довідок про внесення місць зберігання до Єдиного реєстру здійснюються за рахунок коштів Державного бюджету України. Органи влади забезпечують вільний доступ до відомостей, які містяться в Єдиному реєстрі.

Виключення місць зберігання з Єдиного реєстру здійснюється органом державної податкової служби України, який вносив його до Єдиного реєстру, на підставі письмової заяви суб'єкта підприємницької діяльності, що був заявником такого місця зберігання, або у разі анулювання ліцензії, виданої такому суб'єкту підприємницької діяльності відповідно до цього Закону, шляхом прийняття відповідного письмового розпорядження не раніше ніж через 10 робочих днів з моменту виникнення передбачених цим Законом підстав.

Орган державної податкової служби України повинен надати суб'єкту підприємницької діяльності, що був заявником, засвідчену копію письмового розпорядження про виключення місця зберігання з Єдиного реєстру протягом трьох робочих днів з моменту його прийняття».

У зв'язку з цим частини тринадцяту — чотирнадцяту вважати відповідно частинами двадцять восьмою — двадцять дев'ятою;

20) доповнити Закон після розділу IV розділом IV¹ статтями

15¹, 15² та 15³ такого змісту:
«Розділ IV¹. ОСНОВИ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ ЩОДО СПОЖИВАННЯ АЛКОГОЛЬНИХ НАПОЇВ ТА ТЮТЮНОВИХ ВИРОБІВ

Стаття 15¹. Основні засади обмеження шкідливого впливу споживання алкогольних напоїв та тютюнових виробів

Обмеження шкідливого впливу споживання алкогольних напоїв та тютюнових виробів здійснюється шляхом реалізації правових (законодавчих), економічних, медичних та адміністративних заходів, а саме:

пропаганди здорового способу життя, вільного від споживання алкогольних напоїв та тютюнових виробів;

включення до загальноосвітніх програм та професійних освітніх програм усіх навчальних закладів України незалежно від форми власності положень про шкідливий вплив споживання алкогольних напоїв та тютюнових виробів на організм людини, а також про переваги здорового способу життя; створення економічних та правових умов, що сприяють зменшенню споживання алкогольних напоїв та тютюнових виробів;

охорони права тих, хто не курить, жити в середовищі, вільному від тютюнового диму; інформування про шкоду надмірного споживання алкогольних напоїв та тютюнових виробів та про рівні вмісту смол та нікотину в димі сигарет;

лікування алкогольної та тютюнової залежності;

протидії незаконному ввезенню та обігу алкогольних напоїв та тютюнових виробів.

Стаття 15². Обмеження щодо споживання алкогольних напоїв та тютюнових виробів
Забороняється, за винятком спеціально відведених для цього місць, споживання алкогольних напоїв та тютюнових виробів:

у закладах охорони здоров'я;

у навчальних та освітньо-виховних закладах;

у громадському транспорті (включаючи транспорт міжнародного сполучення);

у закладах культури;

у закритих спортивних спорудах;

у ліфтах і таксофонах;

на дитячих майданчиках;

у приміщеннях органів державної влади

та органів місцевого самоврядування, інших державних установ.

Відповідальність за належне обладнання спеціально відведених для куріння місць несе власник або орендар приміщення.

Органи місцевого самоврядування в межах відповідної адміністративної території мають право оголошувати вільні від куріння зони.

Стаття 15³. Обмеження щодо продажу алкогольних напоїв та тютюнових виробів

Забороняється продаж алкогольних напоїв та тютюнових виробів:

особами, які не досягли 18 років;

особам, які не досягли 18 років;

у приміщеннях та на території дошкіль-

них, навчальних закладів і закладів охорони здоров'я;

у приміщеннях спеціалізованих торговельних організацій, які здійснюють торгівлю товарами дитячого асортименту або спортивними товарами, а також у відповідних відділах (секціях) універсальних торговельних організацій;

у місцях проведення спортивних змагань; в інших місцях, визначених органами місцевого самоврядування;

з торгових автоматів;

з полиць самообслуговування (крім тютюнових виробів у блоках та алкогольних напоїв);

поштучно (для тютюнових виробів, крім сигар);

з рук та у не визначених для цього місцях торгівлі.

Забороняється продаж товарів дитячого асортименту, які імітують тютюнові вироби.

Продавець алкогольних напоїв або тютюнових виробів має право вимагати у покупця, який купує алкогольні напої або тютюнові вироби, документ, що засвідчує його вік, якщо у продавця виникли сумніви щодо досягнення покупцем 18-річного віку»;

21) у статті 16:

назву статті після слова «плодовим» доповнити словами «спиртом етиловим ректифікованим виноградним, спиртом етиловим ректифікованим плодовим, спиртом-сирцем виноградним, спиртом-сирцем плодовим»;

у частині першій слово «(патенти)» виключити, а слова «чинним законодавством» замінити словами «законами України»;

22) у статті 17:

частину першу після слова «плодовим» доповнити словами «спиртом етиловим ректифікованим виноградним, спиртом етиловим ректифікованим плодовим, спиртом-сирцем виноградним, спиртом-сирцем плодовим»;

в абзаці другому частини другої цифри та слова «100 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян» замінити цифрами та словом «1 700 гривень»;

абзац третьої частини другої після слова «плодового» доповнити словами «спирту етилового ректифікованого виноградного, спирту етилового ректифікованого плодового, спирту-сирцю виноградного, спирту-сирцю плодового», а цифри та слова «500 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян» замінити цифрами та словом «8 500 гривень»;

абзац четвертої частини другої після слова «плодового» доповнити словами «спирту етилового ректифікованого виноградного, спирту етилового ректифікованого плодового», а цифри та слова «500 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян» замінити цифрами та словом «8 500 гривень»;

абзац п'ятої частини другої після слова «плодовим» доповнити словами «спиртом етиловим ректифікованим виноградним, спиртом етиловим ректифікованим плодовим», слово «(патентів)» виключити, а цифри та слова «100 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян» замінити цифрами та словом «1 700 гривень»;

в абзаці шостому частини другої цифри та слова «100 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян» замінити цифрами та словом «1 700 гривень»;

доповнити частину другу абзацями такого змісту:

«порушення вимог статті 15³ цього Закону — 1 700 гривень, у разі повторного протягом року порушення — 3 400 гривень;

зберігання спирту, або алкогольних напоїв, або тютюнових виробів у місцях зберігання, не внесених до Єдиного реєстру, —100 відсотків вартості товару, який знаходиться в такому місці зберігання, але не менше 1 700 гривень;

використання спирту-сирцю виноградного або спирту-сирцю плодового у спосіб, не передбачений цим Законом, — 200 відсотків вартості спирту, але не менше 1 700 гривень;

оптової або роздрібно́ї торгівлі коньяком, алкогольними напоями, виготовленими за коньячною технологією, горілкою та лікєро-горілочними виробами за цінами, нижчими від встановлених мінімальних оптово-відпускних або роздрібних цін на коньяк, алкогольні напої, виготовлені за коньячною технологією, горілку та лікєро-горілочні вироби — 100 відсотків вартості отриманої партії товару, розрахованої виходячи з мінімальних оптово-відпускних або роздрібних цін, але не менше 1 000 гривень»;

частину третю викласти в такій редакції: «Зазначені штрафи спрямовуються до бюджету згідно з чинним законодавством»; частину четверту після слова «плодовим» доповнити словами «спиртом етиловим ректифікованим виноградним, спиртом етиловим ректифікованим плодовим, спиртом-сирцем виноградним, спиртом-сирцем плодовим», а після слова «компетенції» — словами «визначеної законами України»;

у частині п'ятій слова «протягом 15 днів» виключити, а слова «в безпрісному порядку державною податковою інспекцією за його місцезнаходженням» замінити словами «на підставі рішення суду»;

23) у статті 18:

доповнити статтю частинами такого змісту:

«Для ліцензування діяльності, передбаченої цим Законом, використовуються бланки ліцензій єдиного зразка, встановленого Кабінетом Міністрів України.

Всі інші закони та нормативно-правові акти, які стосуються виробництва та обігу спирту етилового, коньячного і плодового, спирту етилового ректифікованого виноградного, спирту етилового ректифікованого плодового, спирту-сирцю виноградного, спирту-сирцю плодового, алкогольних напоїв та тютюнових виробів, діють у частині, що не суперечить цьому Закону.

Державний нагляд за додержанням орга-

нами ліцензування вимог цього Закону здійснює спеціально уповноважений орган з питань ліцензування.

Встановити, що вимоги щодо наявності повного технологічного циклу виробництва тютюнових виробів застосовуються тільки стосовно виробництва сигарет.

Встановити, що при Кабінеті Міністрів України створюється експертно-консультаційна комісія з питань державного регулювання виробництва і обігу спирту, алкогольних напоїв та тютюнових виробів, до складу якої входять державні службовці та представники суб'єктів підприємницької діяльності у рівній кількості.

Надати Кабінету Міністрів України право встановлювати мінімальні оптово-відпускні та роздрібні ціни на коньяк, алкогольні напої, виготовлені за коньячною технологією, горілку та лікєро-горілочні вироби».

2. Внести до Закону України «Про акцизний збір на алкогольні напої та тютюнові вироби» (Відомості Верховної Ради України, 1995 р., № 40, ст. 297; 1997 р., № 45, ст. 287; 1999 р., № 4, ст. 34; 2000 р., № 30, ст. 240; 2001 р., № 10, ст. 44) такі зміни:

1) абзац другий частини четвертої статті 7 викласти в такій редакції:

«алкогольних напоїв — на третій робочий день, крім випадків, передбачених абзацом першим частини двадцятої статті 7 цього Закону»;

2) абзаци перший — четвертий частини двадцятої статті 7 викласти в такій редакції:

«20. При отриманні суб'єктами підприємницької діяльності спирту етилового не денатурованого, призначеного для переробки на іншу підкацизну продукцію, такі платники зобов'язані видати органу державної податкової служби України податковий вексель, авальований банком, або надати іншу банківську гарантію, які підтверджують зобов'язання платника податку у термін до 90 календарних днів починаючи від дня видачі векселя або надання іншої банківської гарантії сплатити суму акцизного збору, яка розрахована за ставками для цієї продукції.

Суми, визначені у податковому векселі, або їх частини, що не були погашені, підлягають стягненню до бюджету у встановленому для стягнення порядку не внесених у строк податків та платежів відповідно до законодавства. У разі, коли сума податкового векселя не погашається векселедавцем у визначений термін, орган державної податкової служби України зобов'язаний прийняти рішення про стягнення невнесених сум відповідно до законодавства»;

3) частину двадцяту статті 7 доповнити після абзацу четвертого абзацом такого змісту:

«При повній сплаті платником податку акцизного збору, розрахованого за ставками для цієї продукції, податковий вексель не видається».

У зв'язку з цим абзаци п'ятий та шостий частини двадцятої вважати абзацами шостим і сьомим.

11. Прикінцеві положення

1. Цей Закон набирає чинності з дня його опублікування.

2. Встановити, що протягом 18 місяців з дня набрання чинності цим Законом максимально допустимі рівні вмісту смол та нікотину в сигаретах, які виробляються та/або реалізуються в Україні, становлять:

для сигарет з фільтром — смол — 15 мг, нікотину — 1,3 мг у димі однієї сигарети;

для сигарет без фільтру — смол — 22 мг, нікотину — 1,5 мг у димі однієї сигарети.

При цьому вироблені в Україні або імпортовані в Україну протягом 18 місяців з дня набрання чинності цим Законом тютюнові вироби із зазначеними в цьому пункті максимально допустимими рівнями вмісту смол та нікотину знаходяться в обігу до їх повної реалізації в межах терміну придатності для споживання.

3. Встановити, що внесені цим Законом зміни до статті 11 Закону України «Про державне регулювання виробництва і торгівлі спиртом етиловим, коньячним і плодовим, алкогольними напоями та тютюновими виробами» щодо нанесення на лицьову та тильну площини пачки, коробки або сувенірної коробки тютюнових виробів тексту: «Міністерство охорони здоров'я України попереджує: куріння шкодить здоров'ю», який займає не менше 10 відсотків кожної із цих площин, набирають чинності через 18 місяців з дня набрання чинності цим Законом.

При цьому вироблені в Україні або імпортовані в Україну протягом 18 місяців з дня набрання чинності цим Законом тютюнові вироби, які відповідають вимогам Закону України «Про державне регулювання виробництва і торгівлі спиртом етиловим, коньячним і плодовим, алкогольними напоями та тютюновими виробами» щодо маркування, які діють на момент набрання чинності цим Законом, знаходяться в обігу до їх повної реалізації в межах терміну придатності для споживання.

4. Встановити, що внесені цим Законом зміни до статті 7 Закону України «Про державне регулювання виробництва і торгівлі спиртом етиловим, коньячним і плодовим, алкогольними напоями та тютюновими виробами» щодо заборони виробництва в Україні тютюнових виробів з давальницької сировини набирають чинності через 18 місяців з дня набрання чинності цим Законом.

5. Кабінету Міністрів України протягом місяця після набрання чинності цим Законом привести видані ним нормативно-правові акти у відповідність з нормами цього Закону, а також забезпечити приведення органами виконавчої влади України виданих ними нормативно-правових актів у відповідність з нормами цього Закону.

Президент України
Л. КУЧМА.

м. Київ,
7 лютого 2002 року.
№ 3032-III.

Постанова
Верховної Ради
України

Верховна Рада України, заслухавши і обговоривши інформацію Кабінету Міністрів України про виконання Закону України «Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи», відзначає, що у минулому році Міністерством України з питань надзвичайних ситуацій та у справах захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи поліпшено фінансову дисципліну використання бюджетних коштів на виконання заходів щодо ліквідації наслідків Чорнобильської катастрофи та соціального захисту громадян, які постраждали. Видатки на соціальні виплати, передбачені у Державному бюджеті України на 2001 рік на виконання Закону України «Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи», профінансовано у повному обсязі. Покращився стан розгляду скарг і заяв громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи. Більш системно міністерство співпрацює з громадськими «чорнобильськими організаціями».

Разом з тим рівень фінансування заходів щодо ліквідації наслідків Чорнобильської катастрофи та соціального захисту населення, яке постраждало, систематично знижується: від 57 відсотків до потреби в 1997 році до 23 відсотків у 2001 році.

Уряд не врахував рекомендацій учасників парламентських слухань «15 річниця Чорнобильської катастрофи. Досвід подолання», схвалених Постановою Верховної Ради України від 26 квітня 2001 року № 2404-III, внаслідок чого Державним бюджетом України на 2002 рік не передбачено:

фінансування заходів, пов'язаних з ліквідацією наслідків Чорнобильської катастрофи та соціальним захистом населення, на рівні не нижчому, ніж у 1997 році, з урахуванням рівня інфляції минулих років;

визначення окремою статтею джерела фінансування погашення не менше 50 відсотків заборгованості з фінансування заходів щодо соціального захисту населення та ліквідації наслідків Чорнобильської катастрофи;

фінансування екологічного оздоровлення територій та реабілітації населених пунктів, які розташовані на радіоактивно забруднених територіях, в обсягах не менших рівня 1998 року.

Кабінетом Міністрів України не вирішені також визначені названою вище Постановою Верховної Ради України наступні питання:

не виділено у травні—серпні 2001 року додатково 20,0 млн. гривень на санаторно-курортне лікування дітей-інвалідів, дітей-сиріт та напівсиріт, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, та дітей, які проживають на забруднених радіонуклідами територіях;

не внесено змін до Постанови Кабінету Міністрів України від 20 червня 2000 року № 987 «Про затвердження Порядку використання коштів Фонду для здійснення заходів щодо ліквідації наслідків Чорнобильської катастрофи та соціального захисту населення» в частині виплати компенсацій і допомоги, передбачених Законом України «Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи», працюючим пенсіонерам за місцем одержання пенсій, що створює значні, а нерідко і непереборні перешкоди щодо працевлаштування пенсіонерів;

до цього часу не завершено переселення людей із зони безумовного (обов'язкового) відселення; залишається значною заборгованість з виплат компенсацій, у тому числі з невикористаних пільг та вартості продуктів харчування; харчування дітей у навчальних закладах здійснюється за нормами значно нижчими від фізіологічних та медичних;

у недостатньому обсязі виконується програма будівництва житла для громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи;

не повною мірою використовуються позитивний та довготривалий потенціал програми, пов'язаної з ліквідацією наслідків Чорнобильської катастрофи, стосовно соціально-психологічної реабілітації громадян, які постраждали, у сферах охорони здоров'я та охорони навколишнього природного середовища, започаткованої представництвом ООН в Україні і Урядом України;

не узгоджено в частині оподаткування питання передачі об'єктів соціально-культурної інфраструктури Чорнобильської АЕС у власність комунальних служб міста Славутича і створення робочих місць для працівників Чорнобильської АЕС, які вивільнюються;

недостатньо використовуються лікувальні потужності медичних закладів Київщини, зокрема економічні та реабілітаційні переваги у лікуванні в Київській міській курортній бальнеолікарні профспілок України для реабілітації та оздоровлення громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, особливо дітей; вкрай незадовільно виконуються доручення Прем'єр-міністра України Кінаха А. К. від 31 липня 2001 року № 10813/4 про необхідність виконання повною мірою профілактичного лікування біологічно активними харчовими добавками дітей, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи.

Необхідно особливо відзначити грубе порушення законів України про державні бюджети України на 2001 та 2002 роки Державним казначейством України, яке заблокувало фінансування ряду важливих Чорнобильських програм.

Зазначене вище свідчить про те, що Кабінетом Міністрів України не повністю враховуються пропозиції Верховної Ради України, і зокрема Комітету Верховної Ради України з питань екологічної політики, природокористування та ліквідації наслідків Чорнобильської катастрофи, щодо обсягів фінансування заходів по ліквідації наслідків Чорнобильської катастрофи та соціального захисту населення у проектах державних бюджетів України останніх років.

З метою забезпечення виконання програм мінімізації наслідків Чорнобильської катастрофи та захисту населення, яке постраждало, підвищення ефективності і цільового використання коштів Фонду для здійснення заходів щодо ліквідації наслідків Чорнобильської катастрофи та соціального захисту населення, недопущення фальсифікації оцінки обсягів і наслідків Чорнобильської катастрофи Верховна Рада України **постановляє**:

1. Визнати діяльність Кабінету Міністрів України по виконанню Закону України «Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи» недостатньою.

Запропонувати Кабінету Міністрів України, враховуючи соціальну спрямованість програм, які фінансуються за рахунок коштів Фонду для здійснення заходів щодо ліквідації наслідків Чорнобильської катастрофи та соціального захисту населення, негайно забезпечити фінансування видатків Фонду поточного року у відповідному відсотковому співвідношенні, згідно з помісячним розписом асигнувань загального фонду державного бюджету на зазначені цілі, виділивши в першому кварталі поточного року на ці заходи не менше 25 відсотків запланованих видатків.

2. З метою невідкладного покращення виконання Закону України «Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи» рекомендувати Кабінету Міністрів України:

1. Не допустити скорочення програм оздоровлення громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, особливо дітей, для чого:

виділити додатково 70,0 млн. гривень у травні—серпні 2002 року на санаторно-курортне лікування дітей-інвалідів, дітей сиріт та напівсиріт, які постраждали

внаслідок Чорнобильської катастрофи, та дітей, які проживають на забруднених радіонуклідами територіях, а також подати до Верховної Ради України пропозиції щодо звільнення від сплати податку на додану вартість за путівки на санаторно-курортне лікування громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи; відновити до рівня 1997 року забезпечення ліками і санаторно-курортними путівками на лікування та оздоровлення громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, насамперед дітей;

забезпечити безкоштовне харчування дітей у навчальних закладах не нижче фізіологічних та медичних норм;

доручити Міністерству України з питань надзвичайних ситуацій та у справах захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи, Міністерству охорони здоров'я України, Академії медичних наук України визначити порядок фінансування хірургічних операцій, комплексного лікування та реабілітації громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи;

доручити Міністерству України з питань надзвичайних ситуацій та у справах захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи та Міністерству охорони здоров'я України терміново виконати у повній мірі доручення Прем'єр-міністра України Кінаха А. К. від 31 липня 2001 року № 10813/4 щодо проведення профілактичного лікування біологічно активними харчовими добавками дітей, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи. Про прийняте рішення повідомити Верховну Раду України;

забезпечити виплату пільг і компенсацій громадянам, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, тільки у грошовій формі;

провести аналіз стану нормативно-правового та організаційно-технічного забезпечення державного управління та регулювання у сфері міжнародного науково-технічного співробітництва з питань Чорнобильської катастрофи, ядерної та радіаційної безпеки і радіоекології. Вжити заходів щодо подальшого розвитку механізмів визначення та захисту національних інтересів у процесі зазначеного співробітництва, оптимізації інформаційних обмінів та поліпшення інформаційно-аналітичного забезпечення з відповідних питань профільних комітетів Верховної Ради України;

забезпечити відкриття спеціального рахунку Міністерства палива та енергетики України — «Державний фонд поводження з радіоактивними відходами» для фінансування заходів поводження з радіоактивними відходами та визначити розмір відрахувань до зазначеного рахунку, розпорядника цих коштів і порядок їх використання.

При розробці проекту Закону України про Державний бюджет України на 2003 рік передбачити фінансування заходів щодо захисту громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, на рівні не нижчому, ніж у 1997 році, з урахуванням рівня інфляції, а також передбачити у 2003 році продовження проведення профілактичного лікування біологічно активними харчовими добавками та вітамінізації дітей, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи;

розглянути і вирішити питання повного використання лікувальних потужностей Київської міської курортної бальнеолікарні профспілок України для комплексного медико-санітарного забезпечення населення, яке постраждало внаслідок Чорнобильської катастрофи, із забезпеченням відповідного і безпосереднього фінансування.

2. Повністю забезпечити своєчасну виплату передбачених законодавством компенсацій, погашення заборгованості, що склалася за останні роки з передбачених законодавством виплат і компенсацій, підвищення пенсії за віком

учасникам ліквідації наслідків аварії на Чорнобильській АЕС та потерпілим від Чорнобильської катастрофи, для чого:

з метою запобігання перешкодам по працевлаштуванню пенсіонерів внести зміни до Постанови Кабінету Міністрів України від 20 червня 2000 року № 987 «Про затвердження Порядку використання коштів Фонду для здійснення заходів щодо ліквідації наслідків Чорнобильської катастрофи та соціального захисту населення» в частині виплати компенсацій і допомоги, передбачених Законом України «Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи», працюючим пенсіонерам за місцем одержання пенсій; при розробці проекту Закону України про Державний бюджет України на 2003 рік передбачити індексацію пенсій по інвалідності, що настала внаслідок каліцтва чи захворювання, і пенсій у зв'язку з втратою годувальника внаслідок Чорнобильської катастрофи;

разом з комітетами Верховної Ради України з питань бюджету, з питань екологічної політики, природокористування та ліквідації наслідків Чорнобильської катастрофи, враховуючи соціальну значимість виконаних робіт, визначених Чорнобильськими програмами, затвердити розподіл бюджетних призначень та профінансувати у першому півріччі поточного року недофінансовані у грудні 2001 року видатки з Чорнобильських програм у сумі 42,2 млн. гривень за рахунок коштів, передбачених у Державному бюджеті України на 2002 рік на погашення заборгованості із соціальних виплат громадянам, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи.

3. Погасити заборгованість, що склалася за останні роки з передбачених законодавством виплат і компенсацій, для чого при розробці проекту Закону України про Державний бюджет України на 2003 рік передбачити необхідні кошти на повне погашення цієї заборгованості.

4. Передбачити, за погодженням з комітетами Верховної Ради України з питань бюджету, з питань екологічної політики, природокористування та ліквідації наслідків Чорнобильської катастрофи, у 2002 році за рахунок державних централізованих капітальних вкладень 50 млн. гривень для забезпечення житлом громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи.

5. При розробці проекту Закону України про Державний бюджет України на 2003 рік передбачити необхідні кошти для:

завершення переселення громадян із зони безумовного (обов'язкового) відселення та забезпечення житлом громадян, які самостійно переселяються із забруднених територій, а також громадян, віднесених до 1 та 2 категорій;

збільшення видатків на фінансування будівництва житла для учасників ліквідації наслідків Чорнобильської катастрофи 1 та 2 категорій та придбання його ними; забезпечення повного погашення заборгованості перед будівельними організаціями за раніше виконані будівельні роботи;

капітального ремонту та технічного переоснащення галузевого державного архіву Міністерства оборони України.

6. Розробити та подати до Верховної Ради України у вересні 2002 року проект загальнодержавної програми комплексного соціально-економічного розвитку територій, що зазнали радіоактивного забруднення внаслідок аварії на Чорнобильській АЕС, та місць компактного переселення громадян на 2003—2005 роки та на період до 2010 року з метою відновлення виробничої та соціальної інфраструктури, розвитку продуктивних сил, заохочення виробничої діяльності на цих територіях, забезпечення екологічного благополуччя, збереження біорізноманіття, створення об'єктів державного природно-заповідного фонду. При розробці цієї програми

врахувати і використати науковий та технічний світовий досвід.

7. Розробити і затвердити міжгалузеву програму по розробці і впровадженню технологій і устаткування для дезактивації радіоактивно забруднених об'єктів, у тому числі обладнання, устаткування, техніки, будівель і споруд на основі аерозольної газодинамічної технології, розробленої вітчизняними вченими.

III. Рекомендувати Міністерству України з питань надзвичайних ситуацій та у справах захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи:

разом з обласними державними адміністраціями забезпечити у найкоротший термін переселення мешканців із зони безумовного (обов'язкового) відселення, зокрема сімей з дітьми, і тих, хто виявив бажання переселитися, підготувати пропозиції щодо створення належних умов життя для тих, хто не бажає переселятися з інших забруднених територій;

у поточному році виділити кошти у межах, передбачених Чорнобильською будівельною програмою, на завершення будівництва лікувальних корпусів районних лікарень у Київській та Житомирській областях, з урахуванням пропозицій Комітету Верховної Ради України з питань екологічної політики, природокористування та ліквідації наслідків Чорнобильської катастрофи;

посилити ефективність використання коштів, передбачених програмою подолання наслідків Чорнобильської катастрофи в соціально-психологічній сфері, сфері охорони здоров'я та навколишнього середовища, яка затверджена 31 липня 2000 року за номером UKR/99/014 представництвом ООН в Україні і Урядом України, розробити заходи щодо продовження дії цієї програми і про результати проінформувати Верховну Раду України.

IV. Рекомендувати Міністерству охорони здоров'я України, Академії медичних наук України разом з Науковим центром радіаційної медицини Академії медичних наук України розробити методичні рекомендації щодо показань і протипоказань перебування в санаторно-курортних та оздоровчих закладах різних категорій населення, яке постраждало, та пропозицій стосовно періодичності забезпечення путівками на оздоровлення осіб, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, залежно від категорії.

V. Рекомендувати Академії медичних наук України:

забезпечити розробку уніфікованої системи медичного обстеження постраждалих та подати її на затвердження Міністерству охорони здоров'я України з наступним впровадженням у медичну практику;

розробити галузеві стандарти щодо лікування учасників ліквідації наслідків аварії на Чорнобильській АЕС з дозами опромінення 0,25 Грей та подати їх на затвердження Міністерству охорони здоров'я України;

разом з Міністерством охорони здоров'я України переглянути перелік захворювань, що можуть бути пов'язані з наслідками Чорнобильської катастрофи, з урахуванням наукових досягнень радіаційної медицини.

VI. Рекомендувати Міністерству транспорту України:

відпрацювати єдиний механізм оплати перевезення на оздоровлення автомобільним транспортом дітей, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи;

розробити єдиний для підприємств різних форм власності порядок відшкодування витрат підприємствам, що надають послуги по безкоштовному проїзду в міському і приміському транспорті, для відповідних категорій громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи.

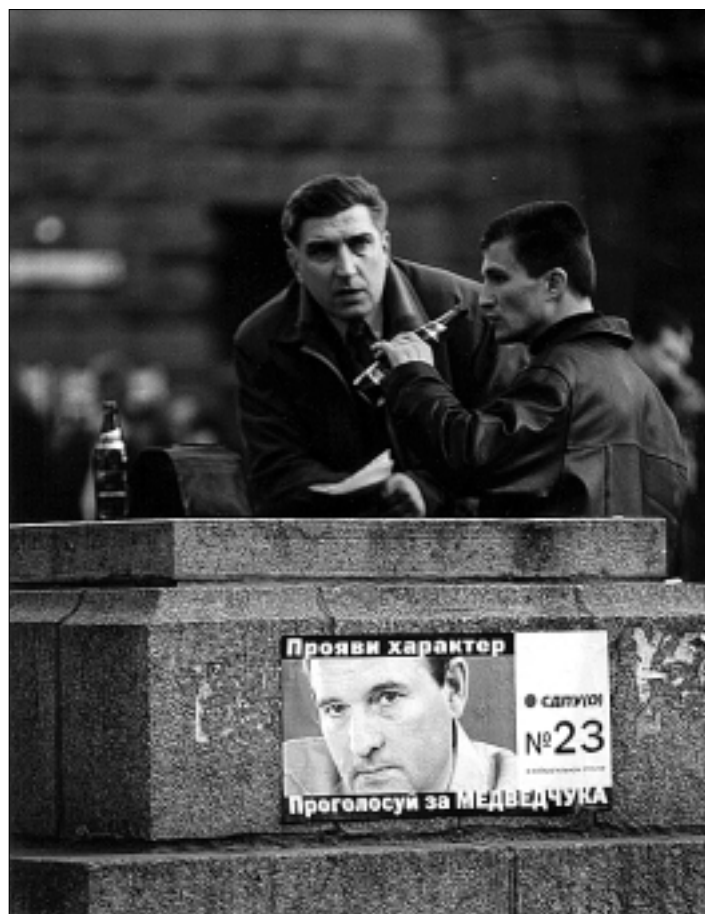
Голова Верховної Ради України
І. ПЛЮЩ.

м. Київ
7 березня 2002 року.
№ 3117-III.

Фото Юрія ВЕНГЕРЕША,
Олександра КЛИМЕНКА,
Сергія КОВАЛЬЧУКА,
УНІАН.

Березень заради квітня

Так склалося, що протягом усього березня ми працювали ніби заради Першого квітня! Смішних, курйозних (і часто непридуманих) мізансцен у передвиборному карнавалі вистачало. Щоб переконатися в цьому, варто лиш кинути оком на кілька знімків на цій сторінці. Магнетизм карнавалу був такий потужний, що ми якось навіть не зауважили, що в культурному процесі відбувалися й просто серйозні речі. Приміром, 14–17 березня пройшов фінал Всеукраїнського мистецького проекту «Культурні герої». Це була, по суті, перша в Україні за останні 10 літ спроба інвентаризації нового мистецтва. Проте й тут проглядав передвиборний підтекст! Правда, своєрідно: митці намагалися бути незалежними, а політики-меценати — поблажливими. От як на знімку, де перший Президент України Леонід Кравчук, відкриваючи «Культурних героїв», приймає в дар розписані пісуари, зроблені одеською художницею Наталею Мариненко. Або — як на врученні премії «Київська пектораль», де глава президентської адміністрації, мер столиці та Міністр культури присягалися у своїй, з самого дитинства, любові до театру. Березень завершився. Квітень підбиває підсумки!

«Ми всі — бліді й без зайвої ваги»

Ми кажемо: незамінних людей немає. Американці висловлюються ще цинічніше: «У нас незамінних повно на Арлінгтонському цвинтарі» (місце вічного упокоєння найшанованіших громадян США).

...Давно й недавно, наприкінці п'ятдесятих років минулого століття, другокурсник Ворошиловградського медінституту Володимир Земсков і його товариш по навчанню вирішили довести, що вони гідні бути прийнятими до хірургічного гуртка, куди мали доступ лише студенти старших курсів. Для цього вони прийшли на кафедру фізіології і вирішили прооперувати собаку, що потребував термінової операції. Теорію перед тим штудіювали кілька тижнів, удень і вночі. І нібито все робили за наукою, та з артерії тварини линула кров. А тут завідувач кафедри зайшов, та не сам, а з ректором інституту. Перед двома шановними вченими стояли два заюшених кров'ю студенти.

— Де ви зараз маєте бути? — грізно запитав ректор.

— На вашій лекції.

— Замість мене викладає доцент, а хто слухає замість вас? Мовчіть! От що, юні колеги, якщо песик здохне — відпрацьовуватимете всі пропущені заняття, заповнюватимете всі конспекти. А як виживе — до сесії й так допущу.

Вони нянькалися з твариною цілий день, вечір і ніч. Що тільки не робили! І вижив песик.

Мине двадцять років, і професора Володимира Сергійовича Земскова, блискучого хірурга, завідувача кафедри загальної хірургії Київського медичного інституту, попрохують зробити операцію у відомій столичній дитячій клініці. У дівчинки — рідкісна кальозна виразка, котра вразила кілька органів. І вже надівши пов'язку на обличчя, професор зустрівся очима з отим своїм однокурсником, який, з'ясувавшись, працював у цій лікарні. Дівчинку вони врятували.

Він працював, не знаючи спочинку. Більш як

двадцять тисяч годин за операційним столом, переважно — найскладніші операції.

А ще — кафедра, ще — понад двадцять винаходів і понад триста наукових праць. Ще — він один із засновників криогенної хірургії, напрямку, який змусив холод, наднизькі температури працювати для охорони здоров'я. Ще — лауреат Державної премії СРСР і член Світової римської академії наук. Ще — керівник Київського центру хірургії печінки, жовчних протоків і підшлункової залози.

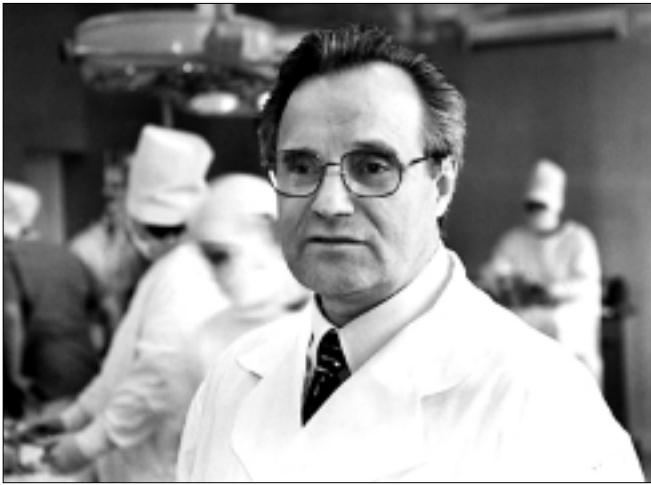
— Ви не побачите рум'янолицього або гладкого хірурга. Ми всі — бліді й без зайвої ваги. Це — наслідок повітря в операційних і роботи стоячи, — казав він мені багато років тому.

Із лекції професора Земскова «Етика хірурга»: «Хворі все про вас знають. І вам залишається тільки одне: чесно робити свою справу, постійно навчатися і до кінця боротися за кожне людське життя. Інших порад дати не можу».

Років майже десять тому, повернувшись із наукового відрядження до США, він розповідав мені:

— Складаю план операції. У хворого — камінцями наповнений жовчний міхур, потребують втручання підшлункова залоза й печінка. План вийшов чималий, зате людина довго потім буде здорова. Вислухали мене американські колеги й кажуть: «Професоре, хворий зараз відчуває біль від жовчного міхура. Видалимо його — і поки що все. Пацієнт одразу відчує полегшення. Недаремно, значить, гроші витратив. А решта органів? То він до нас через три—чотири роки звернеться. Прооперуємо». Отак вони і працюють. Грамотно, але на бізнесових засадах.

Земсков так не міг. Не та школа.

І навіть американці, фахівці вузькі, а тому у справі своїй обізнані достеменно, хірурги вправні та ще й озброєні суперновітнім обладнанням, захоплювалися технікою, філігранністю роботи Володимира Сергійовича. Він і там залишив учнів.

А сам після коротких поїздок поспішав до Киє-

Сорок днів тому скінчився земний шлях видатного хірурга Володимира Сергійовича ЗЕМСКОВА

жина, син, дочка — всі лікарі, швидко зрозуміли, що надії нема. Надзвичайно обширний інфаркт. Усі лікарі лікарні, медсестри, санітарки з'їхалися з усього Києва, юрмилися в коридорі, плакали.

Професор знав, що йому не можна допомогти.

— Ну, чого ви всі зібралися? — тихо мовив, а потім додав: — Дуже боляче. — Попрощався. І помер.

Чому, ох чому Бог не дав йому тихої старості, милування садком на дачі, нечастих, але щасливих зустрічей з учнями? Може, саме тому, що він, професор Земсков, тисячам людей продовжив життя на десятки років. А в сумі це будуть десятки тисяч років людського життя. Значить, він, хірург Земсков, втручався у компетенцію самого Бога, бо життя і смерть, запевняють церковники, — у його владі. А може, люди, наділені до такої міри мистецтвом зцілення, і самі богоподібні настільки, що не мають відати власної старості і дряхлості? А може, все простіше: професор не шкодував себе до останнього дня.

Неправда, що незамінних людей немає. Професора Володимира Сергійовича Земскова ніхто не замінить. Надто рідко поєднується в одній людині стільки доброти, стільки знань і майстерності. Не можу повірити, що вже ніколи його не побачу...

Сергій ПРАВДЕНКО.
Фото
Олександра КЛИМЕНКА.

ва, до своїх хворих. На ньому — кафедра, клініка, центр. Він оперував практично до останнього свого дня, шість років не був у відпустці. Та й як піти: люди розраховують на нього, йдуть під його скальпель, в операційній у нього хворі одразу на кілька столів. Треба тримати на своїх плечах і клініку, і центр, шукати, чим заплатити персоналу: і лікарю, і медсестрі, і санітарці.

Йому б відпочити, перейти лише на читання лекцій, уповільнити ритм роботи. А він не міг. І не вмів, і центр треба ж утримувати. А це означає — вибивати, прохати, брати участь. Жахливі часи, не пристосовані вони берегти таких людей.

Останню свою ніч він зустрів у своїй клініці. Його привезли з дому. Дру-

...І в люди вийдуть

Наболіле

З двох десятків хлопчаків та дівчаток, готових «потусуватися» з журналістами, я обрав Андрія з Київщини. Обрав по очах. «Дзеркало його душі» випромінювало такі безвихідь і відчай, в ньому було стільки байдужості й туги водночас, що пройти повз нього було просто неможливо. Хлопець сидів, міцно стиснувши колінами полетіленовий пакет з фруктами і цукерками від Ніни Карпачової, й тупо дивився на гостей, які невідомо звідки та навіщо з'явилися. Андрій думав про своє, але, відчувалося, намагався зрозуміти, чому його спокій порушили журналісти на чолі з Уповноваженим з прав людини.

— Які тут права, коли «залетів» через власну дурість у цей прийомник? — чую басок Андрієвого сусіда.

— Вони у вас є навіть тут, за ґратами, і моє завдання захистити всіх, кого ображають, — реагує на репліку Ніна Карпачова. — Захист прав людини, на моє переконання, починається із захисту дитячих прав.

У цих стінах слова Уповноваженого не звучать пафосно. Хоча б тому, що інспектує такі заклади Ніна Іванівна регулярно. Побувала в ізоляторах тимчасового утримання, спецприймониках, СІЗО практично

в усіх регіонах. І от відвідала столичний прийомник-розподільник для неповнолітніх. Та не одна, а з небайдужими помічниками, як вона називає журналістів.

Вони пішли в «дитячий світ» з камерами, мікрофонами й блокнотами.

«А ти як сюди потрапив?» «А за що тебе затримали?» «Додому хочеться?»

Хтось відповідає знехотя, інший бреше перед камерою не запинаячись — знайте, мовляв, який я героєм. А ті троє відмовилися задовольняти репортерську цікавість. І це їхнє право.

...Андрій «танув» на очах. За його відвертість я заплатив обіцянкою не називати прізвище. Історія його падіння банальна, але повчальна. За 14 років життя наколобродив чимало — лише крадіжок скоїв шість, і кожного разу ловили на гарячому. З 12 років на обліку як неблагополучний, хоча сім'я цілком пристойна, діти не голодували, але багато чого потребували. Батько за кожну провину хлопця не бив, але остання крадіжка відеоманітофона, як то кажуть, дістала його — відшмагав сина так, що той утік з дому. Два дні з дручком час убивав де попало, а на третій вирішили той «відак» збагрили. Винесли його на радіорінок і... потрапили до цупких рук міліціонерів.

Синець під оком підлітка викликав підозри: «Невже правоохоронці знущалися з дитини?»

— Та ні, — поспішає пояснити Андрій. — Це господар «відака» навчав уму-розуму. Та я на нього не ображаюся. Хай би ще піддав, лише б не йти до колонії.

(Закінчення на 13-й стор.).

СУСПІЛЬСТВО

Ювілей

Народитися під добрим дощем

Цими днями святкує ювілей надзвичайний чоловік, Михайло Петрович ЗАХАРАШ — відомий хірург, професор, генерал-майор, начальник головного Військово-медичного управління Служби безпеки України.

В останні три роки часто зустрічаюся з Захарашем, а не бачив його у військовій формі. Але можна легко уявити, що при мундирі він дуже гарний генерал: широкоплечий, вище середнього росту, з відкритим, присмним, усміхненим обличчям.

Робота хірурга (хай не ображаються терапевти й невропатологи) — це високе мистецтво. І чим воно вище — тим вищий попит (не так давно сталася тяжка автоаварія з одним високопоставленим державним чиновником — і його терміново привезли на порятунок саме до Захараша). Він оперує багато літ, скількох людей повернув до життя! Хоч йому за п'ятдесят, енергії вистачає на добрих два десятки людей. Що ж, енергія не зайва, бо у начальника головного Військмедуправління СБУ серйозна робота: центральний госпіталь, десятки медоб'єктів від Карпат до Криму, великий персонал.

...Родом він з маленького села Озеро, неподалік траси Немирів — Умань. За якихось дві версти від хати моїх покійних батьків живе його старенька (дай, Боже, їй многая літа) мати. Батько, прийшовши з війни, помер рано. Мама Домна зі світанням готувала дітям якийсь голодний сніданок, а сама йшла на колгоспну роботу. Залишивши вдома меншого брата «пасти курей», Мишко йшов до школи. Закінчив семирічку з похвальною грамотою. І подався до медучилища в Гайсин, за 40 кілометрів звідти.

Михайло ЗАХАРАШ.

Прийняли. Майже місяць вчився на «відмінно». І раптом його викликають до директора: є наказ про звільнення.

— Подивися на себе. Ти ж мале, кволе. Тобі лиш чотирнадцять. Чи зможеш розрізати хоча б наріз на пальці? А нам треба дбати про майбутнє нашої медицини!

Хлопчина сів на моріжку і плаче. А

небеса все бачать. Підходить немолода доброзичлива жінка, витирає сльози й радить: попроси на руки довідку, за що тебе відрахували. Довідку дали: не підходить для професії медика за фізичними даними. А та сама мудра жінка радить: їдь тепер до Вінниці. Поїхав, зайшов там до обкому партії, звідти зателефонували в Гайсин... І хлопця прийняли назад в училище. З'ясувалося, його місце потрібне було для доньки якогось керівника. Отак був врятований для нас майбутній видатний хірург. Правда, поки вчився, начальство дивилось на нього косо.

Під час розподілу попросився в село і потрапив в одне з найглухіших у Хмельницькій області. Дах фельдшерського пункту протікає, медикаментів нема, інструменти іржаві. Першої ж ночі у вікно постукали: «Жінка народжує!» До дільничної лікарні кілометрів шість. Коні ледь тягнуть воза по розкислому чорнозему. Ще й поламалося колесо. Доки лагодили, втратили чимало часу. І дитя народилось серед темної ночі, під немилосердним дощем. Юний Захараш скомандував старшому за нього батькові немовляти: «Знімай сорочку! Замотуй дитину!» Це — замість стерильних пелюшок! А що робити з пуповиною? Напівіржаві ножниці протер спиртом...

Через чверть віку його, вже відомого хірурга, в Києві розшукала немолода жінка з 25-літньою красунею-донькою, що пустила свої перші «пуповинні звуки» до неба на обляманому возі.

...Доля — жіночого роду, як відомо. Правда, не кожному, як-от генералові Захарашу, щастить бачити її в образі доброї жінки: чи то мами, чи тієї, що втерла йому сльози в Гайсині. Чи оцієї, чия чудесна поява на світ зробила його дорослим. Адже отоді, вночі, під дощем, і він сам народився — як професіонал. Хай же й надалі доля буде милосердною до нього — так, як він милосердний до кожного з урятованих ним!

Іван ВАЛЬКО.

ПОЛІТИКА

Десять років — історії мить

«Голос України», 2 квітня 2002 року. № 61 (2812)

Десять років працює Закон
«Про місцеві Ради народних
депутатів та про місцеве
і регіональне самоврядування»

Самоврядування

Можже, я дещо перебільшую, але саме з перебудови рад, органів місцевого самоврядування почалася новітня історія демократії. Зміни у структурі і функціях рад поряд з іншими чинниками, підхопленими націонал-демократичними партіями і рухами, призвели до руйнування тоталітарної системи, створення незалежних держав. Практично всі українські політики найвищого рангу починали своє політичне сходження саме з депутатської діяльності, роботи у радах різного рівня. Ради можна назвати кузницею кадрів, а вільні вибори — демократичним початком, у якому гартуються характер і воля української політичної еліти, формується відповідальне ставлення до особистих дій.

Механізм обмеження політичних апетитів

Але разом із функціями місцевих рад, що стимулюють розвиток демократії і підвищення політичної культури, треба відзначити й ще один не менш важливий чинник, що відіграє позитивну роль у соціально-політичних змінах, — це роль Президента, президентських структур. Будемо об'єктивні: десять років тому завдання Президента і рад не тільки збіглися, а й слугували потужним важелем впливу на докорінні, глибинні процеси у суспільстві й формування громадської думки. Такий підхід не завадить і в наші дні! Мені можуть заперечити, що роль рад на завершальному етапі «перебудови» зростала спеціально заради втілюваної стратегії, для створення альтернативи всевладності партійних апаратів, руйнування монополізму та тоталітаризму. Але хіба погано, коли у Президента, як у гаранта Конституції, є створений демократичним шляхом механізм місцевих рад для громадського контролю і обмеження політичних і економічних апетитів деяких представників регіональної влади?

Не секрет, деякі керівники сприймають завдання підвищення ефективності влади як свою особисту трансформацію, синтезуючи і керуючи всіма політичними і економічними інтересами підвідомчої території. Про те, який небезпечний цей шлях, свідчить досвід Росії, де 20 відсотків законодавчих, нормативних актів у регіонах прийнято з порушенням федеральних законів. Можливо, ефективніше запобігати небажаному явищу, ніж потім виправляти його негативні наслідки? Система рад, починаючи з перших згаданих законів, а тим паче тепер, після прийняття Конституції України і створення основ правової держави, дає можливість поєднати, стабілізувати суспільство, залучити до процесів реформування не тільки різні верстви населення, а й неекономічні чинники (соціальні, культурні, моральні), сповна використати потенціал самоорганізації, ініціативи громадян.

Отже, ради, органи місцевого самоврядування, які є своєрідним індикатором громадських настроїв, соціальної структури суспільства (тільки в органах місцевого самоврядування Дніпропетровщини працює понад 8 тисяч депутатів найрізноманітніших партійних переконань, віросповідань, національностей), виступають у ролі демократичних контролерів і дозволяють здійснювати на практиці право людей на народовладдя. Якщо ради обрано демократичним шляхом, вони можуть і зобов'язані служити святій справі зміцнення Вітчизни, побудови громадянського суспільства. Адже сама демократична природа рад сприяє розвитку цивілізованих

форм політичної діяльності, гласності і відкритості, дає змогу оволодівати нелегкими азами демократії.

«Конфліктна демократія»

За оцінкою деяких експертів, у пострадянський період ми розвиваємося в соціальній системі, яка має назву «конфліктна демократія». Конфліктні пари періодично виникають скрізь: парламент — уряд, уряд — регіони, обласні ради — обласні адміністрації, обласні адміністрації — обласні центри і т. п. Але це аж ніяк не чийсь злий задум чи не ефективність виконавчої влади, як це намагаються подати деякі радикально налаштовані політики. Це результат умов суспільно-політичної трансформації, багато в чому зумовлених зовнішніми чинниками, які склалися після 1991 року. Боротьба спалахує між різними тенденціями, новими і старими, демократією і необхідністю збереження централізованого управління. Часто ці крайнощі — полярні, і знайти єдине правильне рішення зовсім не просто.

Справедливо і точно свого часу помітив Роберт Кеннеді: «П'ята частина народу — проти чого завгодно і коли завгодно». Обов'язково з'являються і люди, які претендують на «совість нації» і відображають інтереси цієї п'ятої частини. Але 25, 20 чи 10 відсотків, отриманих на виборах від тих, хто голосував, не дають жодного права створювати думку про законодавчу гілку влади і місцеve самоврядування. Місцеве самоврядування за своєю внутрішньою природою і завданням — неконфліктне, і повинне акумулювати, синтезувати інтереси. Йому не по дорозі з радикалами та будівельниками барикад.

У деяких політиків, на жаль, досі світобачення зводиться до простого принципу: «бити пана і торгувати шаблею». А для держави набагато важливіше знижувати рівень конфліктності між гілками влади, в тому числі й у органах місцевого самоврядування. Просто соромно стає за людей, які займаються дискредитацією нашої держави в європейських та інших міжнародних структурах. Невже десять років так і не навчили їх поважати свою Батьківщину?

Навчитися казати правду

Хай не засудять мене народні депутати, але політики, які не пройшли школи життя і управління на місцях, а відразу проникли на політичний

Олімп, почали напрацьовувати закони, не знаючи суспільства і закономірностей його розвитку, не можуть сприйматися серйозно. Ось і виходить, що місцевій владі доводиться потім долати численні «труднощі» згляджувати нескінченні суперечності, а народні обранці, свідомо чи несвідомо, заклавши ці суперечності в закони, почуваються занадто вільно, не відчуваючи власної вини.

Тому є ще перепади між політичним словом і ділом, між політичними правами і обов'язками. На мою думку, нам треба на кожному рівні вдосконалювати стиль і методи політичного поведінки, навчитися казати правду. А то деякі керівники міст і районів, отримавши невеликий приріст промислового і сільськогосподарського виробництва, вже спочивають на лаврах. Чи не рано?

А деякі територіальні громади, особливо в сільській місцевості, знизили рівень бюджетних витрат за три останні роки на 20—30 відсотків. Нема коштів на ремонт шкіл, ФАПів, доріг, опалення. Бракує фінансових ресурсів, щоб узяти на баланс об'єкти соціальної сфери. А від рад, порушуючи законодавство, вимагають: приймайте! Ну візьмуть вони на баланс інфраструктуру, а що далі? Фінансування нема, матеріально-технічного забезпечення — теж катма. Нема навіть спеціалістів з експлуатації котелень. Як результат, через 2—3 роки вся величезна соціальна та інженерна інфраструктура почне руйнуватися. Кому це вигідно?

За десять років я не зміг отримати відповідь і на таке цілком очевидне запитання: хто у нас визначає пріоритетність того чи іншого закону, його працездатність, механізми його реалізації? Де у цих механізмах права і обов'язки місцевого самоврядування?

Розмежованість між «верхами» і «низами»

Тільки недавно мені до рук потрапили матеріали міжнародної конференції, яка відбулася у Верховній Раді у грудні 1998-го. Голова профільного комітету тоді заявив: «Є у нашому портфелі проекти законів і «Про право комунальної власності», і «Про громадські організації», «Про політичні партії

в Україні», і «Про службу в органах місцевого самоврядування», «Про місцеві референдуми», і «Про затвердження примірного статуту територіальної громади», «Про порядок проведення зборів громадян за місцем проживання» та інші. Минуло два роки. Де цей таємничий портфель? І де ці закони?

У Законі України «Про вибори депутатів міських рад і сільських, селищних, міських голів» записано, що висування кандидатів здійснюється, зокрема, і зборами виборців за місцем проживання. Постанова Верховної Ради України від 17 грудня 1993 р. визначає порядок проведення цих зборів, ст. 3 цієї постанови вимагає визначати збори правомочними, якщо взяли участь більш як половина мешканців відповідної території, а у нас є села, в яких — 5—6 тисяч мешканців. Де знайти залу, щоб зібрати стільки людей? І цей абсурд створили законодавці.

Усі ми, працівники місцевого самоврядування, маємо надію, що його розмежованість між «верхами» і «низами» буде подолано. І в межах регіону міста і райони, сільські і селищні ради будуть єдиним цілим, що дасть можливість забезпечити соціально-економічну єдність території і зменшить ступінь конфліктності.

Час визнати, що через небезпеку децентралізації і бажання мати добрий вигляд перед Європою принцип підлеглості ради нижчого рівня раді вищого насправді безпідставно не було прийнято. Але механізми взаємодії гілок на рівні регіону, в тому числі по вертикалі й горизонталі, мають бути чітко розроблені. І якщо чи обласна рада, чи обласна адміністрація не мають можливості звільняти з посади за грубі порушення мерів міст, то чому б не передати ці права Президенту?

Друга проблема полягає в тому, що українське законодавство лише у третій частині норм відповідає вимогам Європейської хартії про місцеве самоврядування. Безперечно, ситуацію не варто драматизувати. Україна має повне право на національні особливості у розв'язанні проблем місцевого самоврядування. Тим паче, що деякі європейські структури співробітництво підмінюють втручанням у внутрішні спра-

ви. І все ж, з урахуванням менталітету та економічних можливостей наблизитися до європейського ідеалу у питаннях організації місцевого самоврядування нам необхідно.

Можна розробити найідеальніші закони, написати велику кількість інструкцій, але вони не працюватимуть. Чому? Відповідь одна — кадри. За безвідповідального ставлення до дотримання громадянських прав і свобод, до місцевого самоврядування і дотримання законів, до цивілізованого розв'язання конфліктних ситуацій ми прийдемо, на жаль, не скоро. Бо не виховуємо і не готуємо кадри, спроможні в інтересах усього цього працювати професійно.

На підвищення ефективності місцевого самоврядування, на мій погляд, мають трудитися усі гілки влади. Нам потрібно спільно і продумано йти шляхом підвищення правової і політичної культури населення. Кожний громадянин, організація, працівник місцевого самоврядування мають бути впевнені у тому, що їхні права будуть надійно, чесно і справедливо захищені.

Якось Президент України Леонід Кучма заявив про важливість того, щоб кожна з гілок державної влади керувалася базовими цінностями. Впевнений у тому, що головними цінностями завжди було й буде збереження й розвиток економічного та духовного багатства територіальних громад — основи основ життя українського суспільства. І як десять років тому, коли вони допомогли підняти прапор незалежності, вже найближчими роками ради, за активної допомоги й підтримки державної влади, піднімуть над кожним містом і селом прапор стабільності і процвітання, верховенства права і справедливості Закону.

Едуард ДУБІНІН,
голова Дніпропетровської
обласної ради.
Фото Анатолія ПОНОМАРЕНКА.

Змова чи погане планування?

(Початок на 1-й стор.).

— Ми маємо дати оцінку тому, що відбулося: чи це була змова з метою перешкодити волевиявленню громадян, чи просто погане керівництво і планування процесу голосування, — заявив на прес-конференції віце-президент ПА ОБСЄ, спеціальний координатор для спостереження за виборами в Україні Брюс Джордж. Представник ПАРЄ Андреас Гросс назвав те, що коїлося на виборчих дільницях, приниженням владою людської гідності громадян. «Ми були свідками того, як ця гідність припинювалася протягом всього виборчого процесу, — зазначив він. — А в день голосування мало місце дуже багато порушень з боку адміністрації, тих, хто працював на виборчих дільницях... У нашому звіті ми пишемо про атмосферу недові-

ри, що супроводжувала вибори. Перебороти таку недовіру — це завдання влади, тобто держави. Але якщо люди бачать, що їхня гідність принижується і права порушуються самою державою, то як вони можуть їй довіряти?»

Однак, за словами голови місії БДПІП Майкла Вайганта, спостерігачі не зафіксували таких порушень, які могли б вплинути на результат голосування. Проте це, наголосив він, — попередні висновки, тепер триває опрацювання великого масиву інформації. Загалом, як наголошували учасники прес-конференції, міжнародна місія спостерігачів поки що утримується від висновків про демократичність чи недемократичність виборів. «Ми відзначаємо досягнутий прогрес, але остаточні висновки щодо наближення України до

міжнародних стандартів залежати-муть від подальшої роботи органів, задіяних у виборчому процесі, та ролі судів у період після виборів», — ідеться в їхній заяві. До недоліків, утім, уже віднесено використання адмінресурсу, проблеми із застосуванням нового виборчого законодавства (оціненого спостерігачами позитивно), втручання в процес з боку місцевої влади. «Передвиборна кампанія була затьмарена вбивствами двох кандидатів та іншими випадками насильства, а також заявами про тиск і переслідування опозиції, агітаторів та виборців», — зазначено в документі. Представники європейських інституцій пообіцяли уважно стежити за розвитком подій до остаточного затвердження результатів виборів.

Анатолій МАРЦИНОВСЬКИЙ.

ЗМІ були упередженими

(Початок на 1-й стор.).

Спостерігачі ЄІЗМІ вважають, що УТ-1 продемонстрував очевидну заангажованість на користь «партії влади», тому що блоку «За єдину Україну!» було присвячено більш як 50% ефірного часу в новинах. У результаті цей блок отримав у чотири рази більше ефірного часу, ніж будь-який інший суб'єкт виборчого процесу. Крім того, новини про проурядові блоки висвітлювалися у позитивному ключі, натомість опозиційні презентувалися здебільшого негативно. Найупередженішою серед проаналізованих газет виявився «Урядовий кур'єр». Кількість інформації про «партію влади» тут у шість разів перевищувала інформацію про будь-яку іншу партію чи блок.

Водночас порівняно з попередніми виборами кількість доступної інформації була значно більшою. Державні та приватні канали, за якими спостерігав ЄІЗМІ, транслювали різноманітні програми, включаючи дебати та інтерв'ю. Але, незважаючи на ці позитивні зрушення, українські медіа надавали перевагу висвітленню діяльності невеликої групи партій, які підтримують уряд або є його союзниками.

Тетяна ПАСОВА.

Солдати — додому!

У великодню неділю десятки тисяч громадян Німеччини сім'ями вийшли на вулиці з транспарантами, на яких було накреслено: «Ні — війні!», «Разом проти терору!». Антивосенні демонстрації пройшли також у понеділок. Акцію ініціював Союз «Вісь миру», членами якого є понад 60 різних земельних організацій, що виступають проти насильства та війни.

Перший великодній марш протесту членів цього союзу відбувся в шістдесятому році. Зазвичай пацифісти протестували проти атомних озброєнь або воєнних конфліктів у різних регіонах планети. Нинішнього року темою виступів став протест проти американської воєнної політики взагалі та війни в Афганістані зокрема, проти розширення її на інші регіони, передусім на Ірак, і перетворення Бундесверу на інтервенційну армію. Спостерігачі вважають, що великодні протести німецьких борців за мир — проба сил для ще потужніших виступів під час запланованого на травень візиту американського президента Джорджа Буша до Федеративної Республіки.

Шок, спричинений безглуздою загибеллю в Кабулі двох німецьких саперів, які намагалися знешкодити радянські ракети, а також трьох датських військовослужбовців, котрі були присутні при цьому, викликав сумніви в доцільності беззастереж-

ної солідарності з американцями у боротьбі проти міжнародного тероризму. Мало того, він породив гострі антиамериканські настрої. Берлін також виступив проти можливих воєнних акцій американців в Іраку — другій потенційній мішені для антитерористичної коаліції, а з промов федерального канцлера Герхарда Шрөдера зникли запевнення про необмежену солідарність з Америкою. Газети заговорили про те, чи це не занадто — перебування за межами Німеччини 60 тисяч військовослужбовців Бундесверу, що становить третину німецької армії?

Спостерігачі вважають, що виступи пацифістів спрямовані також і проти правлячої коаліції — соціал-демократів і «зелених», які у 80-ті роки теж виходили на вулиці, протестуючи проти війни і насильства,

а тепер ведуть активну політику військової участі Бундесверу за кордоном.

Спікер земельної організації Союзу «Вісь миру» у Франкфурті-на-Майні Хорст Трамп непримиренний у своїй позиції стосовно військової участі Німеччини за кордоном і вважає, що величезні кошти, які вона витрачає на озброєння, мають інвестуватися в цивільні проекти — в житлове будівництво, освіту, поліпшення комунальної інфраструктури. А солдатам Бундесверу нема чого шукати в інтернаціональних операціях.

Його думку поділяють члени франкфуртської організації пацифістів, котрі провели одну з найчисельніших демонстрацій протесту у великодню неділю. Один із фундаторів цього руху 73-річний Андреас Буро, який теж крокував у лавах демонстрантів, каже: «Свого часу мало хто помітив, що Бундесвер перетворився з интернаціональної на інтервенційну силу. І ніхто не обурився. Багато хто повірив соціал-демократам і «зеленим», котрі раніше виступали проти війни та насильства. Але коли вони прийшли до влади, то забули про політику миру, як, власне, це робили до них й інші партії. Тому ми сьогодні вийшли на вулицю».

Валентина ПИСАНЬСКА.
Франкфурт-на-Майні.

Хроніка. Факти. Події

■ **Київ**

У центрі уваги — Чорнобиль

З робочим візитом до України прибуває заступник Генерального секретаря ООН з гуманітарних питань, координатор ООН з міжнародного співробітництва з проблем Чорнобиля Кендзо Осіма. Сьогодні програмою візиту передбачено зустрічі пана Осіми з Президентом України Леонідом Кучмою, Прем'єр-міністром А. Кінахом і Міністром з надзвичайних ситуацій В. Дурдинцем. Завтра він відвідає Чорнобильську зону, де на місці ознайомиться зі станом справ з ліквідації наслідків аварії та реабілітації "чорнобильців".

■ **Ісламабад**

Заклик до переговорів

Президент Пакистану Первез Мушараф заявив, що його країна зробила достатньо для того, щоб покласти край тероризму, і закликав індійську владу розпочати переговори. Мушараф наголосив, що поки що Індія не відгукнулася на його численні заклики до переговорів.

■ **Мадрид**

Терор триває

Баскське сепаратистське угруповання ЕТА відкинуло заклики до припинення вогню і заявило про намір продовжити політику насильства і терору, спрямовану проти "ворогів" незалежності Країни Басків. "ЕТА продовжує застосовувати зброю проти тих, хто всіляко протидіє незалежності нашої батьківщини", — сказано в заяві угруповання, приуроченій до дня національного свята басків.

■ **Белград**

Ще чотири ордери

Органи юстиції Сербії видали ордери на арешт найближчих соратників экс-президента Сербії Мілошевича — президента Сербії Мілутіновича, колишнього віце-прем'єра Югославії Саїновича, колишнього міністра внутрішніх справ Сербії Стойільковича і колишнього командувача збройних сил генерала Ойданича. Міністр юстиції Сербії Батич заявив, що тепер поліція має вирішити, коли і як арештувати цих осіб, яких розшукує Міжнародний трибунал ООН у Гаазі за обвинуваченням у скоєнні воєнних злочинів.

■ **Кабул**

Лоя—джирга

відбудеться у червні

У столиці Афганістану 10—16 червня вперше за 25 років відбудеться нарада старійшин і представників усіх релігійних і етнічних груп країни — лоя-джирга. Її учасники оберуть новий афганський уряд. У нараді візьмуть участь майже півтори тисячі представників і колишній король Афганістану Захір Шах.

■ **Амстердам**

Смерть у законі

Нідерланди стали першою країною, де легалізовано евтаназію. Це означає, що лікарям не загрожує судове переслідування, якщо вони допомагають смертельно хворим померти, за умови, що лікарі дотримуватимуться суворих правил. Згідно із законом, який набрав чинності, пацієнт має страждати від нестерпного і невилікового болю.

■ **Лондон**

Світ сумує разом із Британією

Королева Єлизавета II з родиною була присутня на закритій жалобній церемонії у Віндзорському замку з нагоди смерті королеви-матері, котра померла в суботу вдень у віці 101 року. Тисячі британців поклали квіти до воріт королівських палаців у Лондоні. Лідери і народи всього світу віддають їй данину поваги. Поховання королеви-матері відбудеться 9 квітня у Вестмінстерському абатстві.

За повідомленнями кореспондентів "ГУ" та зарубіжних інформагентств. Фото АП.

Було твоє — стане моє,

або Як у Мінтрансі віднаходять «резерви»

Аномалії

Конференція трудового колективу Одеського морського торгового порту ухвалила резолюцію, в якій вимагає призупинити передачу теплохода «Адмірал Дерібас» новостворюваній судноплавній компанії «Український комерційний флот» до приведення наказу Мінтрансу України щодо цього у відповідність із Законами України «Про підприємство» та «Про власність», а також новою галузевою угодою з профспілками. Водночас начальник порту Герой України Микола Павлюк одержує телеграму з Мінтрансу з вимогою «надати пояснення з приводу невиконання наказу». Отого самого — про передачу теплохода.

Свого часу порт придбав «Адмірала Дерібаса» для власних потреб за 5 мільйонів доларів, увів його до складу портфлоту, експлуатує, бажаючи компенсувати витрачені на нього кошти, взяті з власних доходів. Раптом у лютому з'являється згадуваний наказ Мінтрансу про відчуження у низки підприємств галузі суден на користь нещодавно заснованої відомством компанії «Український комерційний флот». Про це теж був наказ — до складу новоутворюваного об'єднання, згідно з ним, мало увійти п'ять діючих пароплавств країни. На яких за-садах — важко сказати, бо всі вони різної форми власності: від державної до акціонерної. В результаті, як мовиться, гладко було лише на папері. До «УКФ» дали згоду ввійти тільки дві із зазначених у на-казі компаній, продовжуючи працювати, втім, самостійно. Решта — правдами й неправ-

дами відбивається. Навіщо, скажімо, вступати туди судноплавній компанії «Укрферрі», що самотужки налагодила поромні сполучення між країнами Причорномор'я й дедалі нарощує і вантажооборот, і власні прибутки? Щоб ділитися з «новонародженим», майбутнє якого — «в тумані»? Найцікавіше, що «УКФ» очолив керівник орендного підприємства «Азовське морське пароплавання» Сергій Прусіков, колектив якого досі ніяк не дає згоди на участь у судноплавному «гібриді». Одне слово, не виходить в ініціаторів створення нового об'єднання реалізація широко розрекламованої мети — через «УКФ» відродити український морський флот. Та й потім: яке ж це відродження — шляхом механічного об'єднання вже наявних потужностей? Продовжуючи, втім, тиснути на «непокірних», Мінтранс вирішив вдатися й до іншого

шляху, щоб «на шару», як кажуть в Одесі, підготувати свого «новонародженого», — до відчуження суден у тих держпідприємств, що їх мають. Потрапив у ті сіті й «Адмірал Дерібас» Одеського морського порту. І його керівництво, і трудовий колектив почали хвилюватися: з якого такого дива? Адже є закони, що передбачають процедуру передачі майна одного державного підприємства іншому без за-подіяння шкоди жодній зі сторін. Є галузева трудова угода, що передбачає участь і врахування інтересу в таких випадках членів трудових колективів. Що, цього не знають у Мінтрансі? А коли знають, то чому діють напролом, без урахування всього того?

Узяти хоча б екіпаж «Адмірала Дерібаса» — 36 моряків. Хто дасть гарантії, що вони не втратять у зарплаті, в преміях, пільгах, які нині отримують у порту? І чи буде для них робота взагалі, чи не поповнять лави безробітних моряків? Немає такої гарантії. Бо чиновники Мінтрансу розпочали не з того кінця. Той самий М. Павлюк в одному з інтерв'ю висловився з цього приводу так:

— Якщо є вантажооборот, то під нього і добирають судна, а не навпаки. У разі відсутності вантажообороту і стабільної фінансової бази судна просто-юватимуть. У результаті їх, не дай Боже, можуть віддати в

бербоут-чартер — і тоді ми їх не побачимо зовсім... Ось і думаєш: чи не повториться історія, що трапилася з ЧМП? Тут треба бути дуже обережним... А в Мінтрансі навіть не розібрались, яке саме судно їм потрібне...

Досвідчений керівник найпотужнішого в Україні порту опинився мовби між двох вогнів: з одного боку, тисне, вимагає виконувати наказ міністерство, з другого, — є інтереси трудового колективу, добробут людей, з якими він іде пліч-о-пліч вже кілька десятиліть, відколи сам розпочинав тут докером і які йому довіри-

ли, по суті, свою долю. Як бу-ти?

— Наказу щодо передачі судна я не підписав і не підпи-шу доти, доки питання не буде повною мірою вивчене, з урахуванням думки трудового ко-лективу зокрема, — вирішив сам для себе непросту дилему Микола Павлюк. — Адже ми кожне судно відновлювали за рахунок порту, за рахунок сво-їх законних доходів, чи не так? Отже, і передавати треба за за-коном... А не так, як за часів воєнного комунізму...

Георгій ВОРОТНЮК.
Одеса.
Мал. Сергія ТЕРЕЩЕНКА.

Про закон, чиновників і мінімальну зарплату,

Коментар

Нинішній рік розпочався приємною но-виною — з 1 січня мінімальну заробіт-ну плату збільшено до 140 гривень, а з 1 липня вона має зрости до 165 гри-вень на місяць. До того ж, новина ця законодавча: такі розміри встановле-но законом України від 13 грудня 2001 року. Та не встигла вона долетіти до всіх куточків і кожного жебракуючого працівника, як вирунула ще мало відо-ма грізно-чорна звістка: не радійте, голодні й бідні, не дочекаєтесь цього підвищення.

До речі, наведений розмір мінімаль-ної заробітної плати — компромісний. Про це детально йшлося в публікації «Профспілки повірили уряду» («Голос України» за 22 лютого ц. р.). Профспіл-ки змушені були піти на такий крок. Їх-ня пропозиція встановити «мінімалку» — з 1 січня — 165, а з 1 липня 182 грив-ні — не пройшла. Незважаючи на чис-ленні акції протесту, листи, аргумента-ції тощо.

Звичайно, підвищення мінімального заробітку зі 118 гривень до 140 — це теж щось. Але це щось і навіть трохи більше (165 гривень) не перевищує межі біднос-ті. Вона, між іншим, торік становила 56,6 відсотка величини законодавчо встановленого прожиткового мінімуму, тобто ті-таки 165 гривень.

А такі суми, до речі, минулого ро-ку отримували понад 49 відсотків працівників охорони здоров'я, 61 — сільського господарства і 63 — куль-тури. У цілому по Україні — 33 від-сотки працюючих. Тобто кожний тре-тій працюючий жив гірше, ніж зовсім бідний...

Відсотковий показник працівників, що отримували злиднену платню, наве-дені за станом на вересень минулого року. Це змусило Федерацію профспі-лок за дорученням 72 всеукраїнських профспілок та профоб'єднань у кінці жовтня звернутися до Президента Ук-раїни Леоніда Кучми з проханням втру-титись і вплинути на процес формуван-

ня розміру мінімальної заробітної пла-ти на нинішній рік.

Майже через 3 місяці до ФПУ надій-шла відповідь. З Міністерства праці та соціальної політики за підписом Дер-жавного секретаря Петра Овчаренка. Ось один абзац з неї: «Коштів на запро-вадження з 1 липня 2002 року мінімаль-ної заробітної плати у розмірі 165 грн. на місяць, за офіційною інформацією Міні-стерства фінансів України, Державним бюджетом України на 2002 рік не перед-бачено».

А далі пояснення: «Запровадження з 1 липня поточного року розміру міні-мальної заробітної плати 165 грн. на мі-сяць, як показують розрахунки Мінфі-ну та Міністерства економіки та з пи-тань європейської інтеграції, призведе до диспропорцій в оплаті праці праців-ників бюджетної сфери, виникнення заборгованості із заробітної плати. Таке підвищення потребуватиме додатково до передбачених у бюджеті видатків на оплату праці працівників бюджетної сфери близько 1,9 млрд. гривень».

Зауважу: така аргументація неможли-вості запровадження з 1 липня міні-мальної заробітної плати в розмірі 165 гривень наведена уже після затверджен-ня Верховною Радою Закону України «Про встановлення розміру мінімальної заробітної плати на 2002 рік» і підпи-сання його Президентом України 13 грудня минулого року.

Окрім цього, пан Овчаренко радить: «У розробці законопроекту про поетапне підвищення рівня мінімальної заробітної плати, на якому наповняють профспіл-ки, на нашу думку, немає необхідності, оскільки державна політика спрямована на поступове наближення мінімальної за-робітної плати до прожиткового мініму-му, виходячи з реальних можливостей економіки...».

Завершується відповідь Мінпраці та соціполітики заспокоєнням: торік помітним було зростання обсягів вироб-ництва і водночас заробітної плати. Зокрема, у грудні 2001 року заробітна плата становила 378,45 грн., що пере-вищує її розмір у відповідному періоді 2000 року на 27,7 відсотка.

або Чим керуються і чию волю виконують у нашій державі Мінфін та Мінпраці?

Так і хочеться вигукнути: «Браво! Молодці!». Не уточнюючи, хто... Але якщо зіставити цифри: 378 —заробіт-ну плату у грудні минулого року, і 365 — чинний прожитковий мінімум, то що є виразним і очевидним? Працю-ючий загал отримує заробітну плату на животіючому рівні. А якщо міні-мальна платня залишиться і в друго-му півріччі такою само — 140 гри-вень, то статки кожного третього пра-цюючого будуть навіть нижче межі бідності. То на який історичний пері-од (скільки десятиріч, століть) розра-ховано поступове наближення міні-мальної заробітної плати до прожит-кового мінімуму?

Кажучи про розміри мінімальної заробітної плати і прожитковий мінімум, не можна не брати до уваги стало-підступне зростання цін на все і вся. Тоді який ре-альний життєвий рівень значної частини наших співгромадян?

І чи не це жене багатьох на будь-які заробітки за кордон, через що збідню-ється їх власний дім, що не сприяє прискоренню його заможності.

До всього наведеного варто додати і загальну заборгованість із виплати за-робітної плати.

Так, у січні нинішнього року вона становила 2 млрд. 766 млн. гривень. Звичайно, це вже не 7 млрд. 192,3 млн., як було в серпні 1999-го. Минулого ро-ку на 51,8 відсотка зменшилась кіль-кість осіб, яким вчасно не виплачено заробітну плату. Але таких ще понад 3 мільйони працюючих.

Сум і смуток охоплює після такого аналізу. А як боляче, прикро й образли-во було чути передвиборні обіцянки блоків, партій, окремих кандидатів у «слуги народу». От тільки чи всі вони збираються служити йому? І головне — як? А міністерства фінансів, праці та соціальної політики без сумніву, за обов'язком, мусять мізкувати, як най-швидше полегшити життя значної час-тини наших громадян. І виконувати за-кони України також.

І все-таки, як хочеться вірити у кра-ше!

Яків ГАЛЬЧЕНКО.

Репліка

3,3 мільярда гривень — не жарт

З 1 квітня Кабінет Міністрів має намір скасувати взаємозаліки на оптовому ринку електроенергії. Принаймні так і станеться, якщо уряд не подовжить дію то-рішнього розпорядження, що дозволяло взаємозаліки вугіль-ним підприємствам, НАК «Наф-тогаз України», «Укрзалізниця», закладам пенітенціарної системи та ін.

На думку першого віце-прем'є-ра Олега Дубини, це дозволить підняти рівень грошових розра-хунків за енергоресурси на ринку. Цілком можливо, адже свого ча-су, коли подібний порядок запро-вадила экс-віце-прем'єр Юлія Тимошенко, так згодом і сталося. Та й ціна питання варта уваги — нещодавно Міністр палива та енергетики Віктор Гайдук нагаду-вав, що торік взаємозаліки потяг-нули близько 3,3 мільярда гри-вень. А коли згадати, що там, де взаємозаліки — там і зловживан-ня, мабуть, — набагато більше. Але ризики від нововведення очевидні.

По-перше, від часів віце-прем'єрства Юлії Тимошенко чи-мало сплигло води і набігло боргів. А потім вочевидь, перехід на гро-шові розрахунки має супроводжу-ватися зміною алгоритму розра-хунків за електроенергію між учас-никами ринку. Інакше, незважаю-чи на те, що з шахтарями сьогодні розраховуються живими грішми, вони невдовзі матимуть ті самі проблеми з платоспроможністю, що й мали. А в разі зростання вза-ємної заборгованості на енерго-ринку і за подальшого дефіциту живих грошей — генерувальні станції вдаватимуться до підви-щення тарифів.

Утім, уряд лишає за собою пра-во відбутися першоквітневим жар-том щодо скасування взаємозалі-ків. Адже що то за уряд, який не жартує!

Сергій ВЛАД.

Програти українцям — не соромно

Ентузіасти

Еволюція уявлень

— Не сумуй, програти українцеві — це нормально, — втішав юний німець похнюпленого англійського ровесника. Той ніяк не міг повірити: чому не голландець чи хто-небудь із Данії... У них — щось на зразок клубу обраних, а тут з якоїсь екзотичної країни...

Організатори елітного бадмінтонного турніру «Кембіт-25» довго підпирали двері перед Сергієм Косенчуком з командою. Керуючися, зрозуміло, здоровим прагматизмом «цивілізованого світу»: а що як ці незнайомці-українці ще знизять рівень голландського «юнацького Уімблдону». І, кажуть, наркоманія у них, торгівля людьми... Пустили тільки останньої миті — після рекомендації консула міжнародної федерації.

А потім... Почалась еволюція уявлень. У розкішно виданому проспекті-протоколі спочатку писали «Okraina», немов підтверджуючи великоруську версію. В міру того, як миколаївські бадмінтоністи «вибивали» з турніру вишкolenих східноазійськими тренерами західноєвропейських аристократів від ракетки і волана, граматика йшла до норми: «Ukraine». Суперники дослухались незнайомого звучання: Лагутін, Кривчикова, Колечина, Кучер, Артемчук, Ворона, Сліпченко... Хто півфіналу дістався, а хто й переміг. У командному фіналі миколаївці подолали оптимістичних німців — 3:2. «Я-а, я-а, програти українцям — це нормально». Голландська ж публіка, забачивши жовто-блакитну форму, скандувала: «Шевченко! Шевченко!» Без найменшої іронії: тишить. Скільки ж можна знайомитися зі світовим довкіллям через злодіїв-політиків та солтисів-убивць?

Сенсація? Для Європи. У нас, на снідівських теренах, сенсації — іншого гатунку, з анекдотичним присмаком. Цього разу миколаївців не запросили до Москви на турнір «Срібний волан» (щось на зразок «Шкіряного м'яча» у футболі). Зігнорували переможця попередніх змагань...

— Мабуть, просто боялися, — міркує Сергій Косенчук. — У світі — як? Що більше сильних конкурентів, то вищий статус турніру. Наші діти виграли більшість малих кубків і великий загальнокомандний. Хотіли з ним сфотографуватись, а один з організаторів як схопить той приз: «He-e-т! Это российский кубок, он останется в России!» У це важко повірити, але...

Незручно після «срібних» і «кришталевих» «воланів»

Чому важко... Чотири-п'ять років тому в Миколаєві була така пісня: Косенчук гальмує розвиток бадмінтону. Втерся, розумієш, у довіру членам обласної федерації і замість того, щоб ефективно працювати зі сформованими спортсменами, бавитись з 8—10-літками. Ще й казочки розповідає про перспективність дитячого бадмінтонного руху. А залікових очок немає, рейтинг області падає... Там, «нагорі», скажуть: «Чим ви займаєтесь? Де виступи, де результати?» Знайомий викладач, фахівець, який виховав відомих у краї спортсменів, дивувався: «Навіщо ви розписуєте вояжі Косенчука? То ж — пил у вічі! Не той рівень...» Тепер йому незручно згадувати, а мені — нагадувати. Після різних високореيتينгових «срібних» і «кришталевих» «воланів», усіляких там болгарій-нідерландів.

Один конкурент-«доброзичливець» (відомий, до речі, у цих колах) дав у республіканській газеті інтерв'ю, після якого — хоч тікай. Мовляв, відроджуються, набирають сили бадмінтонні центри — Дніпропетровськ, Донецьк... Київ, цей «ведмідь, який поки що спить». А в Миколаєві — справи темні, працюють з дітьми, з яких невідомо що вийде... Журналіст нещодавно вибачався, а «доброзичливець» мовчки ковтає реальність.

Можливо, тому, що тренер Сергій Косенчук за фахом — викладач історії, причинно-наслідкові зв'язки для нього не просто теорія, все розглядається в часовому контексті.

— Сьогодні дуже просто зійти на вер-

Миколаївські діти вчать Європу грамотно писати слово «Україна»

шину... Якщо є гроші. Бери вісім китайців, укладай контракти і ти —чемпіон України, заслужений тренер. А завтра? Російське слово «временщики» — найбільш влучне. А мені хочеться бачити тут коріння, плоди своєї праці, а не куплені...

...Його захоплення бадмінтоном — від історії. Давні часи, Південно-Східна Азія... Британці «привозять» екзотичну гру до Європи, надають їй спортивного змісту. На рік раніше, ніж народився «старший брат» — теніс. І це стає для Косенчука головною справою. Спочатку — в Росії, на Сахаліні.

Повернувся до Миколаєва разом зі своєю ученицею Світланою Калужською (нині вона — тренер). На той час уже працювала обласна федерація бадмінтону. Її керівник, ректор Морського технічного університету Георгій Романовський, повірив Косенчуку, надав університетський спортзал. І пройшов через непрості дискусії членів федерації, коли деякі вчені люди всерйоз розмірковували: а куди нас цей тренер заведе, може, він просто дилетант? Попри всі пріоритети «очкових» видів, голова обласного спортивного товариства «Україна» Роман Тимченко відкрив відділення бадмінтону — саджанець, що дасть плоди не через рік. Якби не ці люди, перемогли б прихильники швидкого і дешевого способу: брати дітей з 13—15 років і — класні медалі в кишеню.

Як шукали таланти

Починали не з дітей. Створили команду вищої ліги — четверте місце посіли. Шукали таланти у трудових колективах, серед студентів. Приїхали легіонери. Львів'янка Ірина Колоскова здобула «бронзу» на чемпіонаті світу серед студентів, Олександр Кунін став у Миколаєві майстром спорту, саме тут Геннадій Овсієнко увійшов до рейтингу найсильніших бадмінтоністів України... Сьогодні всі вони — тренери.

І все ж... Косенчук і Калужська пішли по дитячих садках — придивлялися. Потім — у школи. Із 583 дітей відібрали двадцять, а залишили чотирьох хлопчиків і чотирьох дівчаток.

— Чомусь вважають: «на музику» треба відбирати, а бадмінтон — так собі, — усміхається Сергій Миколайович. — Це у декого: оголошення в газету — і чекає, коли з грошиками поєсунуть. Для «еліти» (а вона дасть такі сходи!) потрібні найздібніші. І ми могли б брати більше, але на двох майданчиках доводиться 20 чоловік розмішувати.

Просто курйоз. Діагноз медиків: у дівчинки — «плоскостопність». Через півроку занять у Косенчука лікар здивовано звів на батька брови: «Який дурень це написав?» І... побачив свій підпис. А Катя Єгощенко потім перемагала в турнірах «Білі ночі», «Русинське лято» (в Болгарії). У 13 років стала кандидатом у майстри спорту, бронзовим призером чемпіонату України серед жінок (у дорослій команді).

Спортивний бадмінтон — дороге задоволення. Діти навчаються безплатно. Але — ремонт залу, господарські потреби, спортивна форма, поїздки на турніри... Тут на плечах батьків — великий тягар. Ось нині на турнір «Миколаївська весна-2002» потрібно більш як 15 тисяч гривень. І те, чого добилися Косенчук і Калужська з дітьми, стало для спонсорів

переконливим аргументом. Наприклад, місцеве відділення банку «Аваль» і мережа магазинів «Фокстрот» спонсорували на дві третини вартості поїздки до Голландії.

Коліна не тремтять

Справа варта тих грошей. Ми плачемо: знову імідж України десь у калюжу втрапив... А коли родоначальникам спортивного бадмінтону — англійцям — знадобилася сильна спортсменка (в той час, як у них же вісім сильних гравців «тріли» лавку запасних), вони з команд 17 країн вибрали нашу Марію Колечину. І вона — на першій ракетці — не програла жодної гри.

— Вони психологічно готові до змагань з тими самими індонезійцями, китайцями, які нині диктують бадмінтонний стиль, — каже Сергій Косенчук. — Ректор університету Георгій Федорович Романовський буває у Південно-Східній Азії і запрошує звідти студентів на навчання. Ми своїх «голландців» тут, у Миколаєві, на китайцях і в'єтнамцях тренували. Отже, коліна не тремтять. А взагалі 200 студентів УДМУ займаються бадмінтоном, грають з ровесниками-азійцями.

Маленький штрих: після «Кембіт-25» тренер англійської команди попросила українців обмінятися з її вихованцями футболками. У спорті цей ритуал за значенням дорівнює врученню медалей.

Аби так було не тільки в спорті

Штрихів багато. Одного разу через вайлуватість деяких республіканських чиновників миколаївські бадмінтоністи не потрапили на турнір до Гамбурга. Застрагли у Польщі. Провели у Варшаві пару днів — виграли геть у всіх. І їх запросили до Белостока, у «Супершколу-2000». Школа — диво! Два спортзали (один — бадмінтонний), басейн, бігові доріжки... Сам Папа Римський диплом їм вручав. Польський директор, як роздивився, хто перед ним, сплеснув руками: «Навіщо нам до Німеччини їздити, гроші марнувати? Ви — ще кращі партнери!»

У нас теж є директори. Сергій Січко, директор муніципального колегіуму, став для Косенчука опорою. Збирає батьків, агітує, допомагає в організації. На жаль, не всі так...

Спорт? Не тільки. На прощання Сергій Косенчук сказав:

— Я не хочу, щоб вони обов'язково стали професіоналами. Наприклад, абсолютний переможець «Кембіту» Коля Лагутін — у другому класі музичної школи і в колегіумі чудово вчиться. Діти спілкуються з ровесниками непоганою англійською. Просто вони мають стати новою якістю суспільства. Це важливіше, ніж кубки.

Що додати? «Програти українцям — не соромно». Аби так було не тільки в спорті — в усьому.

Анатолій РОМАНЮК.

Миколаїв.

На знімку: перший ряд (зліва направо) — Тетяна Кривчикова, Михайло Ворона, Крістіна Сліпченко, Микола Лагутін, Марія Колечина; другий ряд — тренери миколаївських «голландців» — Світлана Калужська і Сергій Косенчук.

СУСПІЛЬСТВО

Наболіле

...І в люди вийдуть

(Початок на 9-й стор.).

Контингент у прийомнику-розподільнику той же, але не всі потрапляють сюди за правопорушення. Є так звані «транзитники», яких доставили в заклад із сусідніх країн. Батьки по них приїхати не можуть, тому вони й чекають, коли працівники прийомника відвезуть їх додому.

«Транзитники» на життя в прийомнику-розподільнику не скаржаться. Дякуючи міській владі, яка фінансує майже на 100 відсотків заклад, а ще більше — опікуванням колективу ПР, діти мають тут максимум можливого.

— Годують нормально, вдово таких харчів не буває, —розповідає 17-річний Олексій із Сум. — Є невеличка спортзала, бібліотека. Але додому хочеться...

Повернуться туди і він, і решта дітей, затриманих свого часу в Москві (Олексій, наприклад, гостював у тітки і вискочив у центр погуляти без паспорта). Більш як 30 діб тримати їх не будуть. А от Андрій і компанія, що скоїла правопорушення, стануть перед судом. І він, гуманний, вирішить: можна повертати хулігана, бродягу, злодія в лоно сім'ї чи необхідно поселити за більш високим парканом... Краще, звісно, відпустити з миром. Того самого Андрія. Щоб не повернувся він з колонії закоренилим і злим на всіх і вся...

Психолог прийомника-розподільника Лариса Зуб зазначає, що теперішні її пацієнти набагато комунікабельніші, але й агресивніші за тих, що були декілька років тому. Акліматизуються, вживаються в середовище вони набагато швидше, здатні вийти зі складного становища. Коли не всі вміють читати й писати, а багато хто із спецконтингенту має початкову освіту.

У тих самих Сумах байдикують 60 тисяч хлопців і дівчат до 29 років. Роботи немає, вчитися не можуть через безгрошів'я.

— Дітей зайняти треба, — з прикрістю констатує Микола Удовенко, начальник прийомника-розподільника. — Наприклад, у місті Рівному відкривають клуби за інтересами. Набрали гарних дітей, а вони приводять на заняття тих, хто перебуває на обліку. І відвертають тим самим від поганих справ і звичок.

У Севастополі серйозну увагу приділяють патріотичному вихованню...

... Хочеться продовжити список регіонів, де дітей не покинули сам на сам з темними підвороттями. Але... Такі заклади десятою дорогою обходять навіть ті, хто на кожному кроці нині кричить назвами своїх партій про турботу про майбутнє країни, про майбутнє дітей...

Дітям дуже часто не хліба замало, а спілкування. Бачили б ви, як тимчасові клієнти прийомника малюють, танцюють та й просто пестують! Коли відчують повагу до себе, коли всі — від начальника до кухаря — намагаються обігріти, нагодувати й одягнути їх. Гріх навіть думати про те, що хтось може образити і так ображених дітей, порушити їхні права.

І так хочеться вірити, що, як переконують працівники пенітенціарних закладів, дітей у них не морять голодом, не б'ють, не принижують. І тим самим не штовхають на дії, за котрі потім суди відправляють до колоній та в'язниць.

До речі, на зустрічі з Ніною Карпачовою самі правопорушники, які очікують на суд, справедливо запитували: чи не можна зменшити терміни перебування у дитячих колоніях? Навіщо тримати підлітків там роками, якщо вони виправляються? Майбутній склад законодавців, гадаю, відповість на це питання. Як і на чимало інших, що стосуються гуманізації пенітенціарної системи. Адже вона не перевиховує, не лікує того, хто одного разу захворів, а лише посилює його хворобу.

...Школа, що заклади за колючим дротом закриті для масових відвідин. Те, що побачили б діти й дорослі, одних протверезило б, інших примусило б відповідальніше ставитися до власних чад, їхнього виховання. Оскільки діти народжуються, щоб творити добро, і, вірив Кобзар, вони «зійдуть і ростимуть, і у люди вийдуть».

Віriamo і ми.

Іван ІЛЛЯШ.

На знімку: Ніна Карпачова у столичному прийомнику-розподільнику для неповнолітніх.

Фото Володимира САМОХОЦЬКОГО (Укрінформ).

Знову двовладдя

Спорт

Футбол. Чемпіонат країни. Вища ліга. 16-й тур.

«Закарпаття» — «Ворскла». 2:0. 4 000 глядачів. Голи: Слюсар, 5, Шеко-тилін, 40.

«Поліграфтехніка» — «Металург» Зп. 0:1. 6 200. Іванов, 87.

«Таврія» — «Металіст». 2:0. 3 000. Гі-гіадзе, 32, 85 (обидва — з пенальті). На 89-й хвилині з поля було вилучено сім-феропольця Гігіадзе.

«Металург» М — «Арсенал». 1:2. 10 000. Молокуцко, 66 — Йокшас, 40, 80.

«Дніпро» — «Металург» Д. 2:0. 20 900. Шелаєв, 11, Мороз, 33.

«Шахтар» — «Карпати». 3:0. 32 000. Воробей, 61, 90, Агахова, 79.

«Динамо» — «Кривбас». 0:0. 11 000.

«Шахтар», «Динамо» — по 40 очок, «Металург» Д — 28, «Карпати» — 25, «Металург» Зп, «Дніпро» — по 24, «Ме-таліст» — 23. «Поліграфтехніка» — 20, «Металург» М — 18, «Арсенал» — 17, «Кривбас», «Таврія» — по 15, «Закар-паття» — 12, «Ворскла» — 9.

Суперечку бомбардирів очолюють: Воробей («Шахтар») — 9 м'ячів, Мела-щенко («Динамо»), Чуйченко («Поліг-рафтехніка») і Шищенко («Металург» Д) — по 8, Зубов («Шахтар») і Продан («Закарпаття») — по 7.

Ти ба, що виробляє «Кривбас»? Став справжньою грозою для лідерів. Либонь, керівники клубу радіють за себе, за власне мудре рішення запро-сити на тренерський місток Ігоря На-деїна. Схоже, команда поступово пе-ретворюється на згуртований і бойов-ий колектив. Самовіддано діють усі його гравці. Але особливо варто від-значити воротаря Олега Остапенка, який і в Донецьку, і в Києві залишив ворота криворіжців «сухими».

Коментуючи київський поєдинок, наставник національної збірної України Леонід Буряк відзначив, що багатьом динамівцям, які виступали за збірні різ-них країн у товариських матчах минулих вівторка і середи, не вдалося відновити сили. Це й позначилося на результаті.

А тим часом «Шахтар» досить квалі-

фіковано розібрався з «Карпатами», які ось уже третій матч поспіль розчарову-ють прихильників.

Першу перемогу у новому статусі здобув київський «Арсенал», вдало вис-тупивши в Маріуполі. Двічі відзначив-ся новобранець колективу, литовець Йокшас.

Двічі вразив ціль і гравець «Таврії» Гігіадзе. Але темпераментний хлопець на останніх хвилинах зустрічі проти харків'ян виявив себе з іншого боку — «заробив» ще й червону картку.

У наступному турі, який відбувати-меться впродовж двох днів — 7 і 8 квіт-ня, на «Динамо» чекає нелегкий матч у Львові. Нагадаємо, що у трьох перших турах другого кола підопічні Мирона Маркевича втратили вісім(!) очок. Далі, як кажуть, відступати вже нікуди, якщо не згасла мрія про бронзові медалі. А ось «Шахтар» проведе «виїзний» матч проти донецького «Металурга».

Отже, можливі варіанти. Але, най-певніше, доля «золота» вирішувати-меться 3 червня в Донецьку, де «Шах-тар» прийматиме динамівців.

А поки що учасники чемпіонату пе-реклучаться на інший престижний тур-нір. Післязавтра відбудуться перші пів-фінальні матчі розіграшу Кубка Украї-ни. Зустрічатимуться: «Металург» Д — «Динамо» і «Дніпро» — «Шахтар».

Першість країни. Перша ліга. 21-й тур.

«Нафтовик» — «Оболонь». 1:1. «Зір-ка» — «Полісся». 0:0. «Прикарпаття» — «Сталь». 1:0. «Шахтар-2» — «Нива». 1:0. ЦСКА — «Динамо-2». 2:0. «Борисфен» — «Миколаїв». 2:2. «Дніпро-2» — «Кар-пати-2». 2:1. «Вінниця» — «Чорномо-рець». 1:3. «Волинь» — «Електромета-лург-НЗФ». 1:0.

«Волинь» — 50 очок, «Чорноморець» — 47, «Оболонь» — 35, «Прикарпаття» — 33, «Нафтовик», «Полісся» — по 32, «Шахтар-2» — 30, «Динамо-2», «Мико-лаїв» — по 29, «Сталь» — 28, «Зірка» — 27, ЦСКА, «Дніпро-2» — по 25, «Кар-пати-2» — 24, «Борисфен», «Вінниця» — по 23, «Електрометалург-НЗФ» — 20, «Нива» — 10.

За організацію — «відмінно»!

Спортивна гімнастика. Київ. Палац спорту. Завер-шального дня турніру за Ку-бок Стелли Захарової розіг-рували нагороди в окремих вправах.

Чоловіки. Кінь. 1. Майкл Херт (Швеція). 2. Сергій В'яльцев. 3. Роман Зозуля (обидва — Україна). **Опор-ний стрибок.** 1. Євген Кри-лов (Росія). 2. Джексон Ка-нукай (Велика Британія). 3. Дмитро Савицький (Біло-русь). **Бруси.** 1. Андрій Ми-хайличенко (Україна). 2. Крилов. 3. Зозуля. **Перекла-дина.** 1. Зозуля. 2. Максим Буряк (Україна). 3. Олек-сандр Бярховін (Білорусь). **Кільця.** 1. Зозуля. 2. В'яль-цев. 3. Юрій ван Гельдер (Нідерланди). **Вільні вправи.** 1. Буряк. 2. Крилов. 3. Єв-ген Богоносюк (Україна).

Жінки. Вільні вправи. 1. Аліна Козич. 2. Мірабелла Ахуну (обидві — Україна). 3. Каміла Комин (Бразилія). **Колода.** 1. Постел Ешлі (США). 2. Анна Павлова (Росія). 3. Ендел Ренске

(Нідерланди). **Опор-ний стрибок.** 1. Пав-лова. 2. Ешлі. 3. Бербер ван ден Берг (Нідерланди). **Бру-си.** Поліна Міллер (Росія). 2. Козич. 3. Інна Тесленко (Україна).

Можемо пишатися від-мінним виступом господарів помосту. Значить, добре попрацювали наставники збірних України: Віктор Лу-таєнко (жіночої) та Анато-лій Шемякін (чоловічої).

Учасники, тренери і судді дали змаганням найвищу оцінку. Вони відбувалися на сучасних снарядах. Керівни-ки делегацій США, Нідер-ландів, Росії, Бразилії, Ка-нади просили Стеллу Заха-рову, щоб їх неодмінно зап-росили на наступний турнір.

А ось що конкретно ска-зали головні дійові особи гімнастичного свята. До ре-чі, інформаційну підтримку йому надав «ГОЛОС УКРА-ЇНИ».

Богдан Макуц (Україна, олімпійський чемпіон, голов-ний суддя змагань):

— Приємно, що до Киє-ва завітали сильні учасники. Окремі команди було скла-дено з найкращих спортсме-нів. Звичайно, цей факт до-дав турнірові особливого ав-торитету.

Майкл Херт (Швеція):

— Щасливий, що став переможцем. На турнірі бу-ла чудова атмосфера. Особи-ливо було приємно спілку-ватися моєю рідною швед-ською із сином пані Захаро-вої — Олегом. Він чудово во-лодіє мовою, адже більшу частину свого життя мешкав у моїй країні. Залюбки при-їду на наступний турнір.

Постел Ешлі (США):

— Мене так тепло підтри-мували трибуни, що навіть розчулилась. Атмосфера доб-розичливості панувала в залі упродовж двох змагальних днів. У Києві все було супер. Приємно, що повертаюся до-дому з кількома нагородами.

Роман Зозуля (Україна):

— Організовано турнір чудово. А наші найкращі гімнасти мали хорошу прак-тику перед чемпіонатом Єв-ропи, котрий відбудеться наприкінці квітня...

Добірку підготував Віктор БРАНИЦЬКИЙ.

На знімках: українські спортсмени Мірабела Ахуну та Роман Зозуля, які зібрали щедрий врожай нагород.

Фото автора.

— така філософія
УСК «Гарант-АВТО»,
такий корпоративний
девіз компанії

Нам вигідно, щоб у вас було все добре

Ювілеї

Українська страхова компанія «Гарант-АВТО» працює на страховому ринку з 1992 ро-ку. За десять років діяльності УСК «Гарант-АВТО» виросла з невеличкої спеціалізова-ної компанії зі страхування автотранспортних ризиків у потужну сітьову універсаль-ну компанію, що має більш як 60 філій по всій Україні. Сьогодні ця компанія займаєть-ся усіма видами ризикового страхування, має ліцензії на всі наявні у державі види доб-ровільного і 9 видів обов'язкового страхування. «Гарант-АВТО» є одним із засновників і повним членом Моторного (транспортного) страхового бюро України, членом Ліги страхових організацій України, Морського страхового бюро та Авіаційного страхового бюро України. Це дає змогу компанії надавати послуги більш як за 60-ма правилами і програмами страхування.

Усі десять років незмінним керівником компанії «Гарант-АВТО» є Юрій ЛАХНО. На-ша розмова з президентом корпорації «Страхова група Гарант» і компанії «Гарант-АВТО» Юрієм Лахном розпочалася саме з послуг, які надає своїм клієнтам відома страхова фірма.

— Якщо коротко, то перелік послуг які надає наша фірма, такий:

а) особисте страхування: здоров'я, від нещасних випадків, на випадок хвороби, медичне;

б) майнове страхування: усіх видів май-на, в тому числі страхування автомобіль-ного, залізничного, водного та авіаційно-го транспорту, вантажів і багажу, будинків і споруд, приватних забудов, квартир, до-машніх тварин, фінансових ризиків, кре-дитів, інвестицій, судових витрат, виданих гарантій (поруки) і отриманих гарантій, медичних затрат;

в) страхування відповідальності: загаль-ноцивільної і суб'єктів окремих категорій (наприклад, власників транспортних засо-бів), професійної відповідальності спеціа-лістів, чия діяльність може бути джерелом небезпеки для оточуючих.

— Тобто, володіючи всіма ліцензіями, які може мати страхова компанія в Україні, «Гарант-АВТО», по суті, є справжнім стра-ховим супермаркетом для своїх клієнтів.

— Так, але водночас ми не втратили своїх престижних позицій і залишаємося однією з найбільшох компаній, яка страхує автотранспортні ризики. Тож не дивно, що сьогодні «Гарант-АВТО» лі-дер і за кількістю виданих страхових сертифікатів «Зелена картка» (для тих, хто виїздить за кордон), і за відповідним обсягом зібраних премій. Серед одинад-цяти страхових компаній, які мають право на реалізацію свого страхового

продукту «Зелена картка», УСК «Гарант-АВТО» лідує за обсягом зібраних страхових платежів (близько 21% рин-ку). Окрім цього, компанія — один з лі-дерів за обсягом надходжень страхових платежів з обов'язкового страхування цивільної відповідальності (18% ринку) і страхування КАСКО.

Якщо говорити про класичне страху-вання, то ось уже кілька років наша фір-ма стабільно входить до п'ятірки лідерів вітчизняного страхового ринку за всіма основними показниками: розміром акти-вів, страховими платежами, страховими виплатами, розміром сплаченого власного капіталу, страховими резервами.

Усе це свідчить про високу надійність компанії. Адже що більша компанія, то менше проблем у клієнта, щоб отримати страховку у разі виникнення страхового випадку.

Філософія нашої компанії — «Нам ви-гідно, щоб у вас було все добре» — знахо-дить своє втілення і в чесному виконанні договірних умов, і в тому, що страхова компанія виступає ініціатором проведен-ня різних заходів із зниження ризиків.

— Правильність обраної філософії під-тверджується кількістю ваших клієнтів і в Україні, і за кордоном. Їх зазвичай цікав-лять три речі: надійність (схоронність кош-тів клієнта і впевненість у відшкодуванні), професіоналізм співробітників (на клієнта лягає щонайменше турбот з врегулювання страхового випадку) і зручність страхових

БАТ «Носівський цукровий завод»

Повідомляє про проведення загальних зборів акціонерів, які відбудуться 27 травня 2002 року об 11.00 за адресою: Чернігівська обл., м. Носівка, вул. Цукрозаводська, 2.

Порядок денний:

1. Звіт Правління про результати фінансово-господарської діяльності Товариства у 2001 р. та головні напрями діяльності на 2002 р.

2. Звіт Ревізійної комісії.

3. Розподіл прибутку Товариства за підсумками роботи у 2001 р. та затвердження розподілу прибутку на 2002 р.

4. Внесення змін і доповнень до Статуту.

5. Внесення змін і доповнень до внутрішніх нормативних положень Товариства.

6. Перевибори Спостережної Ради Товариства.

7. Перевибори Ревізійної комісії.

8. Прийняття рішення про передачу ведення реєстру акціонерів.

Реєстрація акціонерів (їх представників), які прибули для участі у зборах, буде проводитись з 10.20 до 10.50 за місцем проведення зборів.

Для участі у зборах акціонерам та представникам акціонерів необхідно мати при собі паспорт та документ, що засвідчує їх повноваження.

Довідки за телефоном: (04642) 2-13-34.

Правління.

Товариство з обмеженою відповідальністю **«Корунд»** повідомляє про недійсність Установчого договору від 30.10. 1992 року ТОВ «Корунд» в зв'язку з втратою.

До уваги акціонерів, дебіторів ДП «МТС»; ДП «Малобукринське»; ДП «Григорівське»; ДП «ЛМГ «Трахтемирівське» АТЗТ «АЕО «Трахтемирів» та відповідних державних органів!

Повідомляємо про реорганізацію (в формі приєднання до АТЗТ «АЕО «Трахтемирів», згідно рішення власника № 21 від 27.07.01 р.):

Дочірнього підприємства МТС АТЗТ «АЕО «Трахтемирів» (08810, Київська обл., Миронівський р-н, с. М. Букрин, код ЄДРПОУ 30622218, Р/р 260061271 в АБ «Укргазбанк», МФО 320478);

Дочірнього підприємства «Малобукринське» АТЗТ «АЕО «Трахтемирів» (08810, Київська обл., Миронівський р-н, с. М. Букрин, код ЄДРПОУ 30830903, Р/р 260022582 в АБ «Укргазбанк», МФО 320478);

Дочірнього підприємства «Григорівське АТЗТ «АЕО «Трахтемирів» (19010, Черкаська обл., Канівський р-н, с. Григорівка, Р/р № 260022485 в АБ «Укргазбанк», МФО 320478, код ЄДРПОУ 30705000);

Дочірнього підприємства «ЛМГ «Трахтемирівське» АТЗТ «АЕО «Трахтемирів» (08810, Київська обл., Миронівський р-н, с. М. Букрин, код ЄДРПОУ 301611714, Р/р 26003610 в АБ «Укргазбанк» м. Київ, МФО 320478);

З моменту реорганізації вищевказаних ДП всі права та обов'язки реорганізованих ДП переходять до

АТЗТ «АЕО «Трахтемирів» (04107, м. Київ, вул. Нагірна, 27), як до правоприемника.

До уваги акціонерів та кредиторів АТЗТ «АЕО «Трахтемирів»!

АТЗТ «АЕО «Трахтемирів» (04107, м. Київ, вул. Нагірна, 27, тел 219-46-74, зареєстр. Шевченківською райдержадміністрацією м. Києва 13.03.97 р., код 24735841), оголошує про зменшення розміру свого Статутного фонду на суму 539 010 (п'ятсот тридцять дев'ять тисяч десять) грн., шляхом зменшення кількості акцій існуючої номінальної вартості. Інформація про акції (номінальна вартість акцій не змінюється):

Номінальна вартість однієї акції — 1 грн.;

Попередня загальна кількість акцій — 20 760 010 шт. (загальна вартість 20 760 010 грн.)

Кількість акцій, що вилучаються — 539 010 шт. (загальна вартість — 539 010 грн.)

Нова загальна кількість акцій — 20 221 000 шт. (загальна вартість — 20 221 000 грн.)

Рішення про зменшення розміру Статутного фонду АТЗТ «АЕО «Трахтемирів» прийнято у зв'язку з неможливістю оплати акціонерами частки акцій (539 010 шт.) емісії станом на 18 377 319 шт. простих іменних акцій). Термін анулювання акцій, що вилучаються — 45 днів з дня публікації повідомлення. Відмова не передбачається.

Строк подання заперечень кредиторів складає 30 днів з моменту цієї публікації.

Господарський суд Дніпропетровської області (49600, м. Дніпропетровськ-27, вул. Куйбишева,1а) порушив справу № Б 15/30/02 про банкрутство ТОВ «Форатек» (юридична адреса: 49000, м. Дніпропетровськ, пр. Героїв, 81) поточний рахунок 26003310226801 у АКБ «Новий», МФО 305062, код ЄДРПОУ 21851937.

Розпорядником майна призначено арбітражного керуючого Бірюка Андрія Миколайовича, ліцензія АА № 047586, фактична адреса: 49030, м. Дніпропетровськ, вул. Ливарна,13, тел. (0562) 32-00-32, факс (0562) 34-00-66.

Заяви кредиторів про грошові вимоги до ТОВ «Форатек» приймаються у порядку встановленому чинним законодавством України, протягом місяця з дня публікації оголошення.

Розпорядник майна приймає заяви кредиторів, підтверджені відповідними документами та заяви інвесторів, які виявлять бажання взяти участь у процедурі санації ТОВ «Форатек».

Товариство з обмеженою відповідальністю **«Промоушен технології»**, зареєстроване Подільською райдержадміністрацією м. Києві 13 березня 2001 р. за № 03243, ідентифікаційний код 31408143, перереєструється у товариство з обмеженою відповідальністю «АйЕмСі».

Громадська організація інвалідів стомованих хворих **«АСТОМ-У»**, зареєстрована управлінням юстиції в м. Києва, ідентифікаційний код 24925168, ліквідується.

Претензії приймаються протягом двох місяців за телефоном 224-89-16.

Рішенням VIII сесії XXIII скликання Київської міської ради № 451/1428 від 05.07.2001 р.

Музейне об'єднання «Києво-Печерський державний історико-культурний заповідник» реорганізовано шляхом поділу на Національний Києво-Печерський історико-культурний заповідник, Музей книги і друкарства України, Музей українського народного декоративного мистецтва та Музей театального, музичного та кіномистецтва України.

Господарський суд Харківської обл. (61022, м. Харків, пл. Свободи, 5, Держпром, 8-й під.) постановою від 27.07.2001 р. по справі № 6873/2-30 визнав банкрутом приватну виробничу фірму «Спарк» (61080, м. Харків, вул. Південнопроектна, 26-А), код ЄДРПОУ 23908481, р/р 2600330146 в ХОУ «Ощадбанк», м. Харків, МФО 351823.

Ліквідатором призначено Князева В. В. (ліц. № 000313 від 14.03.2000 р.).

Ухвалою господарського суду в Луганській області (м. Луганськ, пл. Героїв ВВВ, 3а) від 05.03.02 р. порушено провадження по справі про банкрутство Українсько-російського товариства з обмеженою відповідальністю «Дружба» (код 30450414) № 12/56. Місцезнаходження УР ТОВ «Дружба»: Україна, Луганська обл., м. Старобельськ, вул. Комунаров, 35. Р/р 26008200510001, МФО 304245 АКБ «Україна». Розпорядник майном — Бут М. В. (ліцензія № 000048 від 31.12.99 р.). Адреса для листування: Україна, м. Луганськ, вул. Московська, 1/348. Тел. (0642) 42-02-82, 53-40-82.

Господарський суд Харківської обл. (61022, м. Харків, пл. Свободи, 5, Держпром, 8-й під.) порушив справу № 14653/2-19 від 18.03.2002 р. про визнання банкрутом приватно-орендного сільськогосподарського підприємства «Надія», ЄДРПОУ 30526954, (Харківська обл., Лозівський р-н, с. Надеждівка), р/р 26000485865 Лозівської ТОВБ Харківської дирекції банку «Україна», м. Лозова, МФО 351469.

Розпорядник майна Вінник А. І. (ліц. 250085 від 30.11.2001 р. Адреса: Харківська обл. м. Лозова, м/р 3, буд. 28, кв. 6).

Претензії кредиторів приймаються в місячний термін з дня публікації оголошення.

Інформація про фінансово-господарську діяльність, що публікується емітентом у друкованих виданнях

Найменування емітента	БАТ «Сумський хлібокомбінат»	
Код за ЄДРПОУ	00374522	
Номер свідоцтва про державну реєстрацію емітента	486	
Дата видачі свідоцтва про державну реєстрацію	24/07/1996	
Місцезнаходження (поштова адреса) емітента	40009, Сумська обл., Сумський р-н, м. Суми, Нахімова, б. 30.	
	0542 27-22-82	
Міжміський код та телефон		
Факс		
E-mail		
Основні види діяльності (код)	(найменування)	
18113	хлібопекарна промисловість	
18114	кондитерська промисловість	
71250	роздрібна торгівля	
Кількість акціонерів	1893	
Чисельність працівників у емітента на кінець звітного періоду	780	
Статутний капітал (тис. грн.)	7503.1	
Номінальна вартість простої акції (грн.)	1.40	
Кількість простих акцій (шт.)	5359360	
Частка простих акцій у статутному капіталі (%)	100.00	
Кількість привілейованих акцій (шт.)		
Частка привілейованих акцій у статутному капіталі (%)		
Сумарна вартість непогашених облігацій за номінальною вартістю (тис. грн.)		
Дата проведення останніх зборів акціонерів (для БАТ)	14 березня 2001	
Адреса, за якою звертатись з питань ознайомлення з річним звітом емітента	40009, м. Суми, вул. Нахімова, 30	
Дата початку виплати дивідендів (якщо вони будуть виплачуватись)		
Дата закінчення виплати дивідендів		
Дата початку виплати процентів за облігаціями		
Дата закінчення виплати процентів за облігаціями		
Дата погашення облігацій		
Основні показники фінансово-господарської діяльності		
Найменування показника	Звітний	Попередній
Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) (тис. грн.)	42335.3	38562.7
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг) (тис. грн.)	36949.5	34083.0
Чистий прибуток (збиток) (тис. грн.)	2095.5	1328.3
Код за ЄДРПОУ 00374522	КС	1697392346
Необоротні активи (тис. грн.)	10368.9	9777.9
Оборотні активи (тис. грн.)	3849.1	3299.2
Довгострокові зобов'язання (тис. грн.)		
Поточні зобов'язання (тис. грн.)	1221.3	1823.1
Частка чистого прибутку, яка спрямована на виплату дивідендів		
на привілейовані акції (тис. грн.)		
Середньорічна кількість простих акцій (шт.)	5359360.0	5359360.0
Чистий прибуток, що припадає на одну просту акцію (грн.)	0.39100	0.24785
Дивіденди, нараховані на одну просту акцію (грн.)		
Загальна сума коштів, витрачених емітентом на викуп акцій протягом періоду (тис. грн.)		
Кількість акцій, викуплених емітентом протягом періоду (шт.)		
Загальна сума коштів, витрачених емітентом на викуп облігцій протягом періоду (тис. грн.)		
Сума сплачених відсотків за облігаціями (тис. грн.)		
Кількість облігацій, викуплених емітентом протягом періоду (шт.)		
Код за ЄДРПОУ 00374522	КС	1697392346

ОГОЛОШЕННЯ

!

У номер

Про екологію серйозно і популярно

Побачило світ перше число науково-популярного видання «Екологічний вісник». Серед інших аналогічних журналів, які видаються в Україні, його вирізняє те, що засновником його стала не державна інституція чи академічний інститут, а масова громадська організація — Всеукраїнська екологічна ліга. БЕЛ — одна з найактивніших неурядових організацій, яка з часу її виникнення у 1997 році проводить конкретну системну роботу з виховання у підростаючого покоління нового природоохоронного світогляду.

За словами головного редактора «Екологічного вісника» Олександра Бондара, який до того ж є доктором біологічних наук, журнал публікуватиме актуальні матеріали, інтерв'ю з відомими політичними діячами, науковцями, правознавцями з конкретних екологічних питань, результати фундаментальних і прикладних досліджень з природознавства та землеробства, розповідатиме про шляхи енерго- та ресурсозбереження, природоохоронну діяльність та відновлення біорізноманіття, впровадження новітніх технологій. Тематичну спрямованість видання визначають актуальні проблеми пошуків вітчизняних учених у галузі екології, ботаніки, ґрунтознавства, біології, екологічного права та екологічного виховання.

Як стверджує член редколегії нового видання, перший заступник голови Всеукраїнської екологічної ліги Тетяна Тимочко, журнал — недорогий, а громадські організації отримуватимуть його безкоштовно. Засновники науково-популярного «Екологічного вісника» планують довести тираж до п'яти тисяч екземплярів, поки що журнал має наклад тисячу примірників.

Острови кохання

Справжнє свято музики та поезії подарував киянам продюсерський «Центр Д» із Луганська.

Юрій Дерський, директор «Центру», — композитор, аранжувальник, автор текстів і виконавець. Він ще раз довів: у нас є гідна естрада. Прикрасою програми «Острови кохання» була заслужена артистка України, «Золотий голос Азії» Алла Попова. Сценічна чарівність, великий діапазон голосових даних — всі якості справжньої зірки. У цій же програмі сяє й маленька зірочка — лауреат міжнародних конкурсів 14-річна Єліна Попова. Дивно те, що Попови живуть у Києві, а ми так рідко їх чуємо в концертах. А Луганськ нам зробив ще один подарунок — лауреата багатьох фестивалів Анжелу Микушу. Завдяки дивному проникненню в суть народних пісень, умілому поєднанню фолку та сучасності в текстах та музиці Юрія Дерського, співачка відчуває найтонші нюанси звучання українського слова та народних мелодій.

Концертну програму «Острови кохання» протягом місяця показали більш як на 30 майданчиках Києва, від залів ПТУ до великого концерту в Національному університеті імені Шевченка. А допоміг у цьому Фонд сприяння розвитку мистецтв.

Фінансам — контроль

У Міжрегіональній академії управління персоналом за підтримки Міжнародної кадрової академії та Конфедерації недержавних вищих закладів освіти України відбулася міжнародна науково-практична конференція «Ідентифікація обліково-фінансових процесів та вдосконалення концепцій фінансового контролю у демократичній державі на досвіді зарубіжних країн».

Конфедерацію відкрили віце-президент МАУП, голова правління Конфедерації недержавних вищих закладів освіти України, доктор політичних наук М. Головатий та директор Інституту економіки та інформаційних технологій імені Л. Кравчука, доктор економічних наук В. Захожай.

У роботі конференції взяли участь: народний депутат України, заступник голови Київської міської державної адміністрації І. Салій, заступник голови Голосіївської у м. Києві державної адміністрації М. Котвицький, заступник Державного секретаря МВС України, генерал-полковник, заслужений юрист України П. Коляда, перший заступник голови Головкиру І. Стефанюк, директор науково-дослідного фінансового інституту при Міністерстві фінансів України, професор Г. П'ятаченко, директор Київського науково-дослідного інституту судових експертиз О. Круть та інші.

Учасники конференції підкреслили необхідність застосування сучасних методів автоматизованого контролю та ухвалили низку рекомендацій щодо вдосконалення системи фінансового обліку в Україні з метою її трансформації та подальшої інтеграції в європейську систему.

15

Реклама в газеті «Голос України» — тел. 441-89-34, факс 449-85-62

Лідер виборчого блоку
«Наша Україна» Віктор ЮЩЕНКО
знову в центрі уваги.

Фото
Віктора ПОБЕДИНСЬКОГО
(УНІАН).

Лідер
Комуністичної
партії України
Петро
СИМОНЕНКО
сподівається,
що офіційні
результати
збігатимуться з
соцпрогнозами.

Фото УНІАН.

Лідер виборчого блоку «За єдину Україну!»
Володимир ЛИТВИН заявив, що підтримка глави
держави позитивно вплинула
на результати блоку.

Фото
Олександра КЛИМЕНКА.

Лідер
Соціалістичної
партії України
Олександр
МОРОЗ ніби
знає, чим усе
закінчиться.

Фото Сергія
ВАСИЛЬЄВА
(УНІАН).

Лідер
однойменного
виборчого блоку
Юлія
ТИМОШЕНКО, як
і обіцяла,
піднесла
сюрприз.

Фото УНІАН.

У лідера Соціал-
демократичної
партії України
(об'єднаної) Віктора
МЕДВЕДЧУКА —
свій розрахунок.

Фото Сергія
КУЗНЕЦОВА
(Укрінформ).

Фотофакт

Зелене світло — поїзду милосердя

Благодійність

Фото Олексія ІЛЛЯША.

онального цирку України. А в задумах Л. Драпей — кинути на море.

Комітет благодійної допомоги Південно-Західної залізниці проводить акцію «Українська родина залізничників». За словами голови комітету Лілії Драпей, основний акцент — допомога дітям-інвалідам, сиротам, із малозабезпечених сімей. Саме до них вирушає «поїзд милосердя». Нещодавно він побував у Коростенському районі Житомирської області, яка чи не найбільше постраждала від аварії на ЧАЕС. Хлопчиків та дівчаток чекали солодкий стіл, набори фруктів і цукерок. Кожний одержав махрові рушнички. Місцевий будинок культури залізничників разом з редакцією журналу «Пізнайко» підготував концерт.

Опікується комітет і сімейним дитячим будинком, що в Білій Церкві. Тут колишні провідники поїздів Зінаїда і Петро Бондарі виховують трьох хлопчиків та п'ятнадцятеро дівчаток, яких взяли з дитбудинків та будинків-інтернатів. Родині надаються продукти харчування, одяг, білизна, миючі засоби. Кошти виділяють «Укрзалізниця» і Південно-Західна залізниця.

На весняних канікулах вихованці Бондарів на придбані благодійниками квитки вперше в житті відвідали виставу Національного цирку України. А в задумах Л. Драпей — кинути на море.

Георгій МІРОШНИК.

На знімку: ці обділені долею діти-інваліди чекають свого поїзда милосердя.

Пригоди 31 березня

У приміщенні приватного кафе у Вінниці стався вибух газової суміші. Постраждало дев'ять осіб, з яких троє зазнало опіків 2—3 ступеня. Попередньо причиною вибуху вважається несправність газового балона. За фактом пригоди триває розслідування.

***

Троє підлітків у лісосузі біля села Коритне Балтського району на Одещині знайшли артилерійський снаряд часів Великої Вітчизняної війни. Спроба розібрати його призвела до вибуху. Смертельно травмовано 12-річного хлопця, а двох інших з осколковими пораненнями у важкому стані госпіталізовано до лікарні.

Двоє мешканців села Абрикосівка Михайлівського району Запорізької області знайшли у лісосузі міну. Під час спроби знищити її у вогні обох важко поранено осколками.

***

На станції Дубово Долинської області під час маневрування з колії зішло дев'ять вагонів з вугіллям. Жертв та постраждалих немає. Вчора рух потягів на залізниці відновлено.

Прес-служба МНС.

Сміх примирив усіх

Репортер

Коли недільного вечора виборчі комісії взялися підраховувати голоси виборців-одеситів, останні групами і поодинці потяглися на Дерибасівську. Аби провести «Гуморинну ніч». І вже там очікували повідомлень про результати голосування.

Однак розпочалося свято сміху ще місяць тому, коли Олегові Філімонову виповнилося 50 років і до нього зібралися з усіх усюд друзі-гумористи. Й утнули такий вечір, що присутні на ньому нареготалися, здавалося, на рік наперед. Утім, то таки справді тільки здавалося. Бо надлишку сміху ніколи не буває, отож «підзаряджалися» вони ним на численних театралізованих видовищах, карнавалах, шоу, конкурсах відтоді і аж понині.

Хтось після безсонної «Гуморинної ночі» зранку в понеділок заспішив до Літературного музею, на подвір'ї якого встановлювали скульптуру рибачки Соні (вона вже тут стояла, та хтось поцупив через надмірну любов, очевидно). А повернулася Соня не сама, а разом з Костею-моржом — так, певно, надійніше. Ще хтось, відповідно одягнувшись, попрямував на веселий і гамірний «Карнавал на Дерибасівській». А як було обми-

нути стадіон у парку імені Шевченка, де відбулася театралізована вистава «Ах, Одеса!» за участі найдотепніших гумористів не тільки України, а й усього СНД? Грандіозні вистави дали сміхотворці в театрі опери і балету, на Потьомкінських сходах. Дітлахи, гасаючи між «дорослими» заходами, передусім не проминули спеціально для них призначену «гуморинку» під назвою «Усмішки на Приморському бульварі»...

«Гуморина» триватиме до 5 квітня включно, коли відбудеться «Ярмарок сміху», присвячений відомому сатирикові, уродженцеві Одещини Степанові Олійнику. Та й й то не кінець. Бо Одеса, відомо, сміється цілий рік. І рік у рік. Не забуваючи, втім, про роботу. Вчорашній понеділок, між іншим, вона законно прогуляла — мерія розпорядилася вважати його вихідним.

Георгій ВОРОТНЮК.
Одеса.

Редактор номера Анатолій МАРЦИНОВСЬКИЙ.
Редколегія: Сергій ПРАВДЕНКО, Леонід БРОВЧЕНКО, Анатолій ГОРЛОВ, Віталій ЖЕЖЕРА, Іван ІЛЛЯШ, Людмила КОХАНЕЦЬ, Анатолій МАРЦИНОВСЬКИЙ, Світлана ПИСАРЕНКО, Віталій СУДДЯ.

- За зміст та достовірність інформації у рекламних публікаціях відповідальність несе рекламодавець.
- Редакція не завжди поділяє позицію авторів публікацій.
- За точність викладених фактів відповідальність несе автор.
- Рукописів не повертаємо.
- Листування з читачами — тільки на сторінках газети.
- При використанні наших публікацій посилання на «Голос України» обов'язкове.

Свідectво про реєстрацію
періодичного друкованого видання —
КВ № 1 від 26.05.1994 р.

Газета виходить 5 разів на тиждень
(крім неділі й понеділка)
українською і російською мовами.
Передплатні індекси: для індивідуальних
передплатників — 40224, для підприємств і
організацій — 60955. Загальний тираж 159000.
Комбінат друку видавництва «Преса України».
03047, Київ-47, проспект Перемоги, 50.
Фотоформи виготовлено в КЦ редакції газети
«Голос України».
Зам. 0311061.

1 2 3 4 5 6 7 8 9 0

Голос України

Газета виходить з 1 січня 1991 року.
Адреса редакції:
03047, Київ-47, вул. Нестерова, 4.
☎ ТЕЛЕФОНИ: для довідок — 441-84-92;
телефакс — 224-72-54;
відділ реклами — 449-72-53,
441-89-34, 441-89-44;
телефакс — 449-85-62.
✉ E-mail: mail@golos.com.ua — загальний
reklama@golos.com.ua — відділ реклами
let@golos.com.ua — відділ листів
foto@golos.com.ua — відділ ілюстрацій
Internet: http://uamedia.visti.net/golos